

Mélyreható történetek...

Rác-kemence, burek és kadarka

A képviselő naplója

Százhalom

XI. ÉVF. 109. SZÁM

2024. MÁRCIUS

ÓVÁROSI KÖZÖSSÉGI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

Amikor megszületik egy harmónia

Tobee Photos

A TARTALOMBÓL: Amikor megszületik egy harmónia – interjú Csehák Izoldával • Szabó Gábor: A képviselő naplója • Mélyreható történetek: Százhalom Kalendárium+ • Rác-kemence, burek és kadarka – Saly Noémi a Tabánról • Francz Norbert: Batta a korabeli országgyűlési iratokban • ÉRDI IRKA • Tamási József atya: Ami történt • Rác Laci: Igaz történet – A Kakukk-hegy I. • Németh István: Egy lokálpatrióta emlékei (folyt.) • A Pfeiffer-család története • Mitták Ferenc: Más szemmel – Thury György, a legendás bajvívó

Áprilisi PROGRAMAJÁNLÓ

BARÁTSÁG KULTURÁLIS KÖZPONT

HAGYOMÁNYÖRZŐ CSALÁDI NAP

Időpont: 2024. április 20. szombat, 15:00

Helyszín: Barátság Kulturális Központ

Hagyományörző családi napra invitáljuk Önöket, ahol a kicsiké a főszerep.

APRÓK TÁNCA – tánc házi foglalkozás a Forrás Néptáncgyűttes Független Színházzal. KÉZMŰVESKEDÉS - melyen népi játékok készíthetnek a gyerekek az Iharos Népművészeti Egyesület közreműködésével, 16 órától Kovács Marianna mesemondó mesél a gyerekeknek.

VILÁGJÁRÓ BATAIAK

Időpont: 2024. április 25. csütörtök, 18:30

Helyszín: Barátság Kulturális Központ

Úttalan – utakon Thaiföldön és Kambodzsaiban!

Az előadás alkalmával megismerhetik Bangkok nevezetességét, Thaiföld tengerpartját és bepillantást nyerhetnek az ott élők mindennapi életébe. Észak Thaiföldön készült képek segítségével megismerhetik a hosszúnyakúak törzsét és egy bambusztutajozás minden izgalmát. Felfedezhetik a kambodzsai úszófalú világát, megnézhetik Ázsia leghíresebb templomát az Angkor Wat-ot.
előadó: Vitányi Noémi

PASSIÓ

Időpont: 2024. április 20. szombat, 20:00

Helyszín: Szent István templom

színdarab János evangéliuma alapján

„Megvetett volt, utolsó az emberek között, a fájdalmak férfia, aki tudta, mi a szenvedés; olyan, aki elől eltakarjuk arcunkat, megvetett, akit bizony nem becsültünk sokra... De az ő igazsága mindörökké megmarad, szabadítása nemzedékről nemzedékre.”

A názáreti Jézus utolsó óráit, szenvedéstörténetét, kereszthalálát és feltámadását bemutató előadás.

rendező: Kedves Patrik Gábor

VÁLÓTÁRSAS

Időpont: 2024. május 7. kedd, 19:00

Helyszín: Barátság Kulturális Központ

Könnyed párkapcsolat-gazdagító előadás humorral és rögtönzéssel
Humor és rögtönzések segítségével ismerhetünk rá párkapcsolati problémáinkra. Félreértések, konfliktusok, kimondott és ki nem mondott ellentétek zavarják meg a harmóniát.

Színészek: Pokorny Lia és Ötvös András

Megnyugtató és egyben humorral gazdagon fűszerezett műsorunkat jó szívvel ajánljuk mindenkinek: annak, aki volt már magánéleti gödörben vagy annak, aki éppen előrelátó módon éppen szeretné elkerülni azt és ehhez kipróbálna egy-két kommunikációs eszközt a saját hétköznapjaiban is. **Korhatár: 12+**

Beszélgetés Csehák Izoldával, a Canticum Novum vegyeskar vezetőjével

Amikor megszületik egy harmónia...

A Canticum Novum énekkar 2000. január 26-án alakult azzal a céllal, hogy a kóruséneklésben valami újat (novum) hozzon létre külsőségekben és belső, zenei dolgokban egyaránt. A külsőségek a színpadi megjelenést jelentik, amely legyen lazább és szuggesztívabb a közönség felé, jobban belevonó. Belső dolgokban pedig az, hogy nyisson különböző műfajok felé, minél színesebb és különlegesebb repertoárral és nagy hangsúlyt helyezzen a kórusra mint közösségre. A tagok különböző végzettségűek és korúak 19 évestől 79 éves korig, akik amatőr énekesek, azonban énekelni szeretnek és szükségük van egy olyan csoportra ahol feltétel nélküli befogadásra találnak.

– Beszélgetésünknek a húsvéti koncert az apropója. Hosszú évek óta, minden évben készülnek egy húsvéti koncerttel. Mi volt a motívációja, és hogyan alakult ez hagyománnyá?

– A húsvéti koncert éppen a fentiekben említett hagyományteremtés része. Szerettem volna, ha a kórushoz kötődik a városban egy olyan zenei esemény, melyet minden évben csak a Canticum Novum talál ki és ad elő és évről-évre megújul. Tekintettel arra, hogy a városban ekkor még nem volt semminemű rendszeres zenei esemény és 3 kórus létezett, ezért adta magát az ötlet, hogy ezt a 3 nagy ünnephez kössük. Egyeztetést követően úgy alakult ki, hogy mi húsvétkor adunk koncertet. Az első ilyen hangverseny 2001-ben került megrendezésre, azóta pedig folyamatosan minden évben megszerveztük, csak a Covid miatt maradt el koncert.

– Szinte minden alkalommal fellépnek vendégművészek. Hogyan épül fel a kórus

szakmai kapcsolatrendszere, fellépnek-e máshol is?

– Igazából nem vendégművészeknek nevezném a velünk fellépőket, inkább kísérő apparátusnak. Ezek a húsvéti alkalmak ugyanis mindig olyanok ahol oratórikus műveket adunk elő, vagyis olyan zeneműveket, melyhez a zeneszerző kíséretet is komponált, nemcsak a kórus énekel egyedül. Ez a kíséret az esetek nagy részében vonószekerek, de volt már fúvószenekar is, elektromos zongora, hárfa is és az idei alkalommal orgona. Ha a műsoridő lehetővé

teszi akkor a bennünket kísérő művészeknek szívesen adunk arra lehetőséget, hogy kicsit szólóban is bemutassák a tudásukat. A szakmai kapcsolatrendszer folyamatosan épül és bővül, de nincs egy meghatározott forma, sok véletlenszerű találkozás is van és vannak, akikkel esetleg mi nem szeretnénk újra együtt zenélni, hiszen nem minden együttes vagy egyén képes arra aki egyébként önálló karriert építget, hogy kísérőként is megfelelően együtt tudjon működni.

Mi bárhol fellépünk ahova hívnak bennünket, 4-5 évente külföldi fellépési lehetőséget keresünk, szervezünk, kórusfesztiválon veszünk részt, de bármilyen felkérésnek szívesen eleget teszünk, így voltunk már Polgárdiban, Ercsiben, Iváncsán többször, Adonyban és számtalanszor Dunavarsányban, mivel én alapítottam egy férfikart ott 1997-ben és a mai napig tartom azal a kórusal is a kapcsolatot. Hozzá kell tegyem, hogy a mi kórusunknak nem célja a versenyzés, két alkalommal minősültünk, hogy megmérjük magunkat, egyszer arany minősítést, egyszer pedig arany dícsérettel minősítést kaptunk, de ezen felül

a versenyek, fesztiválok nagy megterhelést jelentenének a kórustagoknak és mivel ma egyébként is jelentős terhei vannak az embereknek általában, ezért ezt a tevékenységet nem szeretnék "muszájként" megélni, mi igazi örömenélést szeretnénk közvetíteni, elsősorban a százhalombattai lakosoknak. Ami igazán szívből jön szívesen és mindenfajta teljesítmény vagy bármilyen kényszer nélkül. Ha környezetünkben tudunk rendszeresen adni, sugározni az tökéletesen elegendő és ezt szeretnék minél magasabb minőségben.

– A legutóbbi koncert is hatalmas közönségsikert aratott. Milyen szempontok szerint állítja össze a repertoárt?

– A repertoár mindig valamilyen sugallat folytán jön létre, tényleg nincs rá semmilyen koncepció, eszembe jutnak darabok, ötletek az én során és ezt valósítom meg. Valahogy kialakul. A 20 éves jubileumunkon például azt kértem, hogy mindenki válasszon egy kedvencet. Magam is meglepődtem, hogy mindenki másik darabot választott, vagyis ennyi kedvenc volt. És már azt is tudom, hogy jövőre mi lesz a koncert programja, de nem árulom el, mert most a 25 éves jubileumra készülünk, hadd legyen meglepetés.

– Az ünnepeken túl hogyan alakulnak a hétköznapiak? Rendelkeznek-e állandó forrásokkal, biztosítottak-e a próba körülményei?

– A kórus "hétköznapijai" rendkívül tevékenyek, a próbák egy héten egyszer vannak, ezért azok intenzív énekléssel zajlanak, de gyakran ott maradunk kicsit a próba után névnapot ünnepelni. Ezen felül szintén hagyomány a kórus életében, hogy évad végén szalonát sütünk valamelyik kórustagnál, karácsonykor pedig egy különleges karácsonyi ünnepélyt tartunk aján-

dékozással, egymásról való beszélgetéssel. Ezen felül minden hónapban egyszer kirándulunk a környező hegyekben, nyaranta a távoli hegyekbe megyünk 4 napra és legújabb közösségi élményként minden hónapban egyszer összevünk társasjátékozni, mert az utóbbi 5-10 évben fantasztikus,

modern társasjátékok születtek, amelyek a kooperáción alapulnak és nem a „ki lesz a nyertes” mechanizmus alapján működnek, hanem azon, hogy mindenki jól érezze magát. Aki egyszer kipróbálja, mindig játszani akar.

Állandó forrásunk egyáltalán nincs, most már évek óta megszűnt a városban a Kultúrális Pályázati alap, korábban mindig tudtunk szerezni egy kis támogatást onnan, néha ha nagyon szeretnénk valamit, egyedi kérelmet nyújtunk be és előfordult, hogy kaptunk pénzt. A zenekarok nagyon drágák, ezért nagyon fontos lenne, hogy kicsit több támogatást kapjanak a rendezvények, de a közönségünk is szokott számunkra adakozni, illetve az 1%-ból is szoktunk pénzt kapni és kóruspénzünk is van, bár igen csekély. A próba körülményei a BKK-ban biztosítottak, ott van a kottatárunk is.

– Mire bátorítja fel a civil kurázi? Hogyan tartja meg és fejleszti csapatát és milyen távra tervez?

– Az én civil kurázsím abban áll, hogy az emberek életébe örömet vigyek. Hiszek abban, hogy a zene pozitív és negatív értelemben is felkavaró érzelmeket tud okozni, melyek átélése csak jobba teheti az életünket. Elsősorban a kórustagokét, másodsorban a közönségét. És természetesen az enyémet is. Amikor megszületik egy harmónia, az az élet olyan egyedi és megismételhetetlen pillanata, mely mindenkit felemel és abból töltődni lehet hosszú távon is. Ha pedig sokszor töltődünk akkor jobb lesz az életünk és jobba válunk magunk is.

Ebben őszintén hiszek. Még a mai kor visszasságai ellenére is. Mert megélem minden csütörtökön.

A csapatot fejlesztem egyrészt szakmailag, amikor kottaolvasást, szolmizációt, hangképzést tanítok nekik, másrészt a közösséget a sok programmal és az emberi

hozzáállással, melyben megpróbálok példát mutatni.

A tervezéssel kapcsolatban azt tudom mondani, hogy a távot még soha nem határoztam meg, mert még soha nem gondoltam a végére sem. Mindig folyamatában tervezek, állandóan vannak ötleteim és zenei elképzeléseim, vágyaim, amelyeket 1-2 éven belül megvalósítunk. Ezért folyamatosan a következő 1-2 éven gondolkodom mindig. Mire megvalósítom addigra mindig ott a következő 1-2 év.

– Mikor és hol láthatjuk legközelebb a kórust fellépni?

– A kórus legközelebbi fellépése június végén lesz, egy kicsit könnyedebb hangvételű szeretnénk, mint a most lezárult húsvéti időszak, mert az élet színes és sok arca van, mint ahogy nekünk is. Most egy másikat szeretnénk megmutatni. A konkrét időpont nem csak rajtam múlik, ezért még nincs meg pontosan, de a június 24-i hétre gondoltunk. ■

Várunk bármilyen korú férfit (természetesen elszánt hölgyet is) a kórusba, hogy megmaradhassunk vegyeskarként, mert a férfiak most sokkal bátortalanabbak ha énekelni kell, pedig csodálatos élmény férfinek és nőnek együtt összecsengetni a hangját. Kottaismeret egyáltalán nem szükséges csak bátorság. Találkozunk bármelyik csütörtökön 18.00 órakor a BKK 6-os termében!

Csehák Izolda

Szabó Gábor beszámolója

A képviselő naplója

Március beköszöntével számos kisebb útjavítási munkákat végeztek Óvárosban, a köztéri kukák cseréje és kihelyezése is megtörtént ahol erre szükség volt. A nagyobb munkákra még egy kicsit várni kell, ezek a Szabadság út felújítása, Bulcsú utca aszfaltozása, játszótereink megújítása lesznek.

Március 8. A Városi nőnap ünnepség után a Képviselő-testület tagjaival egy szál rózsával leptük meg a hölgy résztvevőket.

Március 11. Lakossági bejelentés után kértem az Álmos utca folytatásánál a Karácsony tanya felé, a szilárd burkolattal nem rendelkező rész kátyúmentesítését, ez 2 nap múlva meg is történt.

Március 12. Az egyházi képviselő-testületi ülés legfőbb témája a plébánia épületének részleges felújításának munkálatai, valamint a húsvéti előkészületek a római katolikus egyháznál.

Március 15. Eddig soha nem látott színvonalú előadást láthatott az a több száz érdeklődő, akik kilátogattak a Szent István térre. Ez előtt a városi kitüntető díjak kerültek kiosztásra, illetve utána a Petőfi szobornál helyezhették el a megemlékezők a virágaikat, koszorúikat.

Március 18. A Vereckei utca elejére kihelyezésre került egy gyermekekre figyel-

meztető tábla, valamint a Fehérló utca sarkára egy forgalomtechnikai tükör.

Március 20. Nagyobb ráncfelvarráson esett át a Sirály játszótéren található fából készült kisvasút.

Március 21. Megtelt a Szent István templom a Canticum Novum Vegyeskar hagyományos húsvéti koncertjén.

Március 22. A Matta-kerti parkoló Körtefa utcai oldalán található villanyoszlopra felkerült plusz egy ledes lámpatest, így most már nagyobb megvilágítás van a parkoló ezen részén.

Megnyitott a Família fagyizó, ahol már nem csak fagyalt, üdítő, jégkása, hanem sütemény is kapható. Ajánlom minden óvárosi kirándulónak, de legfőképpen az itt élő falusiak figyelmébe!

Március 23. A Víz Világnapja alkalmából közel húszan vágtunk neki a tisztítóakciónak, aminek köszönhetően hulladékmentesítve lett a Duna-part óvárosi szakasza és a Csenderics Sándor út Erőmű körforgalomtól a szállóig tartó része. A vízparton az eddigi legkevesebbet (2 zsák), ellenben a belterületen ennél sokkal többet (8 zsák) gyűjtöttünk össze.

Március 24. A Szent László térre kilátogatók találkozhattak a fanyulakkal, valamint a falu tojásfájára felakaszthatták az otthoni díszeket. Akik elsétáltak a helyszínre, a nyulak fülére akasztott kosárkában egy kis meglepetést is találtak.

Március 25-26. Az Ifjúsági, Sport, Kulturális és Közrendi Bizottság, valamint a Pénzügyi, Egészségügyi és Városüzemeltetési Bizottság ülésein megvitattunk két tucatszintű napirendi javaslatot.

Március 27. A Képviselő-testületi ülésen egyebek között a gazdasági társaságok 2023. évi beszámolóit mellett a 2024. évi terveiket fogadtuk el. Külön napirend volt az István király útján található telkekkel kapcsolatosan, amelyek közül 2 db-on családi házakat építtet az önkormányzat szolgálati célra.

Március 29. Szalai Attila képviselőtársam szokásához híven Húsvét alkalmából idén is ebédrel lepte meg a hajléktalanszálló lakóit és dolgozóit. Természetesen a gyümölcsök és édességek sem maradtak le, teljessé téve az ebédet.

Éjszakai keresztútjárás volt Nagypénteken a százhalmibattai Kálvárián, ahol Arany Ferenc plébános úr mellett húszan sétáltak el a Régészeti Parktól a Sánc-hegyen található tizennégy Stációig.

Március 30. Újra jár a komp hétvégén is, áprilistól 6-18 óráig! A Tököl-Százhalom-

batta Rév facebook-oldalon minden fontos információt megtalálhatnak az érdeklődők.

Április 3. A „Matrica” Múzeum és Régészeti Park 2024. évi szezonjának megnyitóján vettem részt.

Április 5. A Százhalom Kalendárium város történeti számának 5-5 példányát Vezér Mihály polgármester úr jelenlétében átadtuk a város intézményei és nyugdíjas klubjai számára.

Szeretném felhívni a kedves olvasók figyelmét, hogy a családi házas övezetben lomtalanítás lesz, melynek időpontja április 18-21. A veszélyes hulladékok begyűjtése pedig április 20-án lesz a VSZK előtti parkolóban.

*

Előzetesen 4 áprilisi eseményt ajánlok Önöknek: **Április 20.** PASSIÓ színdarab János evangéliuma alapján a Szent István templomban 20 órától. **Április 21.** TeSzedd a Föld napján 9-12 óra között. **Április 27.** Kerékre fel! Mozdulj Batta! 16 km-es bringatúra 9 órától a VSZK-tól. **Április 27.** Az idei első bolhapiacra 14-17 óra között kerül sor az ÓVÁROSI FOCIPÁLYÁNÁL.

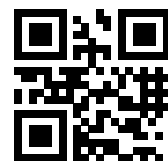
Köszönöm a javaslataikat, véleményeiket, keressenek ezután is bizalommal a szabogabor@mail.battanet.hu e-mail címen, vagy a 06-20-222-2930 telefonszámon.

Szabó Gábor
képvisező

*

Százhalom Online

KÖZÖSSÉGI, KULTURÁLIS, KÖZÉLETI MAGAZIN

ANNO

CIVIL KURÁZSI

ITT ÉS MOST

KEREKASZTAL

PORTRÉ

KULTÚRA

SZERBEK

EGYSZER VOLT

SZOMSZÉDOLÓ

ARCHÍV

Itt és most

Legújabb cikkek

OMNYE Farsang és

Megjelent a Százhalom Kalendárium + Mélyreható történetek

Az idei kötet különlegessége, hogy ezúttal főként 20. századi, kizárólag Százhalombattával foglalkozó értékes írásokkal találkozhat a település múltja iránt érdeklődő olvasó. Az Önkormányzat támogatásával készült kiadványt a Hamvas Béla Városi Könyvtárban mutatták be, ahol a helyi iskolák és nyugdíjas klubok átvehették a részükre ajánlott példányokat.

A kiadó Hírhalom Kulturális Közösségi Egyesület lakossági bemutatót is tart a közeljövőben az óvárosi közösségi házban, a korlátozott számú kötet kedvező áron vásárolható majd meg.

A Vezér Mihály polgármester előszavával ajánlott kiadványban Balpataki Katalin, Jankovits Márta és Szekeres József helytörténeti

írásai olvashatóak. Rendkívül érdekes témákat kínál a közel 240 oldalas kalendárium, történelmi áttekintést nyújtva az őskortól napjainkig, a kötet hagyományosan naptárral, hirdetésekkel jelent meg.

Vezér Mihály polgármester a bemutatón mondott köszöntőjében szólt egyebek mellett arról, hogy mindig szívesen forgatja a kalendáriumot egy-egy részt kijelölve, átgondolva, így egész évben municióul szolgálhat a kötet. Nagyon sok ismerettel gazdagodhat az olvasó, egyúttal mély tanulságok szűrhetők le a lélekemelő történeti írásokból.

Rendkívül fontos missziót tölt be a kiadó egyesület, illetve a munkatársak, mert olyan értékes történeteket mentenek meg az utókor számára, amelyek nélkül szegényebb lenne a város. A kiadvány egészséges identitástudatot adva, nagyban erősíti a lokálpatriotizmust. Példaértékű az elődök egymás felé való fordulása, napjainkban is ugyanígy kívánatos az összefogás, különösen annak fényében, hogy nagyon sok felől érkeztek a városlakók a Százhalombattára. A várost a benne élők lelke teszi igazán jó közösséggé, nem elegendő pusztán a lehetőségek, épületek biztosítása.

Vezér Mihály köszönetet mondott az alkotóknak a misszióért, hangsúlyozva, hogy a jövőben is számíthatnak az Önkormányzat erkölcsi és anyagi támogatására.

Szabó Gábor óvárosi képviselő emlékeztetett, hogy 10 éves volt a kalendárium tavaly, a mostani kiadvány azért egyedi, mert kifejezetten Százhalombattával kapcsolatos helytörténeti írásokat gyűjt egybe. A bemutatón is különleges alkalom, amely során ingyenes példányokat vehetnek át az iskolák és a nyugdíjas klubok. Köszönetet mondott az Önkormányzatnak az elkötelezett támogatásért, ami révén ismét

megjelenhetett a hiánypótló ismereteket tartalmazó kötet.

A számos írást jegyző Balpataki Katalin történész, egykori múzeumi munkatárs felidézte, hogy amikor 2001-ben a városba került, alig volt történeti anyag az intézményben, ezért maga kezdett tárgyak, illetve dokumentált és a lakók által elbeszélte történetek gyűjtésébe, ami nyomán később kiállítás nyílt. A most kiadott kötetben közölt írások dokumentummal alátámasztott feljegyzések, kívánatos azonban, hogy minél több „élettel teli” személyes történet is közkinccsé váljon – ennek ad teret havonta a Százhalom Magazin. A szakember arra kérte az oktatási intézményeket, hogy ösztönözzék a gyerekeket „történetek keresésére” szüleik, nagyszüleik” bevonásával. Balpataki Katalin kiemelte, hogy nem elég pusztán az anyagi jólét, egy város csak akkor működhet optimálisan, ha ezért tesznek a vezetők és a lakók – erre jó példa Százhalombatta, amelynek identitását a kulturális gyökerek ismerete is erősíti.

(Forrás: Százhalombattai Hírtükör)

Tabáni barangolás Saly Noémi Budapest-történésszel

Rác-kemence, burek és kadarka

A szerbek első, nagyarányú magyarországi betelepülésére a 14. század végén került sor a törökök balkáni hódítása elől menekülve. A szerb fejedelmek jó kapcsolatot ápoltak a mindenkori magyar királlyal, így az évszázadok folyamán több szerb család is Magyarországot választotta hazájául. Újabb, tömeges betelepülésre az 1690-es években került sor, amikor a császári csapatok a török elleni harcokat segítve kudarcot vallottak a Balkánon. Ezt követően mintegy negyvenezer szerb kapott menedéket és kiváltságot Magyarországon, ahol saját vallásuk szerint, a saját előjárójuk vezetése alatt élhettek. A letelepedő szerb családok egy része a már szerb közösségek lakta településeken, településrészekben, más része a török megszállás miatt megritkult lakosságú vagy elhagyott településeken telepedett le, elsősorban a Duna vonalán, illetve annak 10-15 km-es sávjában. Ekkor nőtt meg jelentősen a Tabánban a szerb lakosok száma, és ekkor telepedtek meg az elnéptelenedett Százhalombattán is. A tabáni szerbekről a *Tabán helytörténetészeivel, kutatójával, Saly Noémivel* beszélgettünk.

– Ön irodalom- és gasztrotörténész, műfordító, honnan jött a Tabán történeti kutatásának ötlete?

– Egyszerűen érdekelt, mert én itt élek, ide is születtem. Eleinte fogalmam sem volt róla, hogy mennyire van feldolgozva a Tabán története. Menet közben derült ki számomra, hogy nagyon sok, nagyon fontos, érdekes dolog van, amiről nem sokat tudunk. A Tabán mindig is egy elképesztő multikulturális hely volt. Rácvárosnak is nevezték, de tudnunk kell, hogy a „rác” gyűjtőnév volt a Tabánban. Nemzetiségtől, vallástól függetlenül rácnak neveztek minden

Balkánról érkezett betelepülőt. Rácokként általában az ortodox vallásúakat szokták emlegetni, de ez sem ilyen egyszerű, mert a szerbeken kívül voltak itt dalmátok, illírek, horvátok, bunyevácok örmények, görögök is, akiket szintén „lerácoztak”. Rájuk kívül rengeteg német is élt itt, meg persze magyarok is.

– Mit lehet tudni a tabáni szerbekről?

– Én a Tabán történetét kutattam, kutatom. Nem tértem ki külön egyik itt élő nemzetiség történetére sem. De kétségtelen, hogy egy időben meghatározó volt a szerb közösség itt. Történetük a 14. századig nyú-

lik vissza, amikor a törökök elől menekülve számosan telepedtek le Magyarországon, így a Tabánban is. A következő nagyobb betelepülés 1690 után történt, amikor szintén a törökök elől menekülve jöttek. A Tabánban élő szerbek ekkor annyira megsokasodtak, hogy az 1700-as évek elején már templomuk van a mai Döbrentei téren. Az ide betelepülő szerbek döntő többsége a Gellérthegy oldalában szőlőműveléssel foglalkozott.

Nem tudni miért, de ezeket az embe-
reket az 1720-as években gyakorlatilag kilakoltatták a Tabán alsó részéből, így a hegyoldalban épített kis viskókba kényszerültek. A 19. század végére már csak elvétve találunk szerbet a Tabánban.

A 19. század első harmadában még van egy nagyon hatékony és jelentős szerb értelmiségi kör, akik a magyar nyelvújítással párhuzamosan a szerb nyelvújítást csinálták. Itt zajlik a szerb modern írásbeliség kialakítása is. Ezt az óházában nem tudták megtenni, mert azt még a törökök megszállva tartották. A helyi szerb közösség egyik vezetője hagyományosan a Szent Demeter templom mindenkori pópája volt, aki szintén hagyományosan a Szarvas-házban élt. Az egyik híres, nagy tudású pópa Vitković Petar volt, aki Egerből került ide és 1803-tól haláláig (1808) szolgálta a közösséget és a vallást. Egyik fia, Vitković Jovan (Vitkovics János) szerb és magyar

nyelven prózát írt, és „a szerbek Jókaija”-ként emlegetik. Másik fia Vitkovics Mihály magyar költőként szerepel a magyar irodalomtörténetben. Nagyon érdekes, hogy egy családon belül megjelenik a kétnyel-

mentek el. És ez egy következő szög volt a tabáni szerbek koporsójába.

– **A Szent Demeter ortodox templom, a Döbrentei téren több mint kétszáz évig szolgálta a szerb közösséget. Ma már csak egy**

vűség, a kettős identitás, hogy egyszerre szerbek és egyszerre magyarok.

– **Az erős kulturális élet ellenére a 19. század végére szinte teljesen megszűnik a szerb közösség a Tabánban. Mi ennek az oka?**

– Ennek több oka is van. Miután a Balkánon konszolidálódik a helyzet, és véget ér a török hódoltság, nagyon sokan visszaköltöznek apjuk, nagyapjuk szülőföldjére. Nagyon erős volt az asszimiláció is. A kiegyezés és a főváros egyesülése után Budapest elkezd nagyon magyarosodni, akkoriban itt mindenki magyar akart lenni. Megmaradt ugyan a kettős identitás, de a szerb vonulat visszaszorult.

A még szőlőművelő szerbeket az 1870-es években kitört filoxérajárvány sújtotta, aminek következtében megélhetésüket veszítették el. Így bizonyára közülük is sokan visszaköltöztek az óhazába, vagy más munkalehetőség után néztek, ami miatt elhagyták a Tabánt.

– **Százhalombattán az 1920-as, óhazába való visszaköltözés miatt fogyatkozott meg jelentősen a szerb közösség. A tabáni, még meglévő szerbséget ez az esemény mennyire rázta meg?**

– Biztos, hogy hatással volt a Tabánra is ez. Az első világháború hazai szerbelenségét nagyon nehezen viselték, hiszen ők már az 1690-es évek óta itt éltek, nem értették, hogy mi történik. Ez nekik nagy sérelem, csapás volt. Sokan ezért költöztek vissza az óhazába. Biztos, hogy a tabániak között is voltak olyanok, akik akkor és ezért

harangláb jelzi egykori helyét. Mi volt a sorsa ennek, az egykor pezsgő közösséget szolgáló templomnak?

– Az 1690-ben érkező szerbek még abban az évben fából építenek egy templomot Szent Demeter tiszteletére, amelyet kőből újjáépítettek. 1741-ben kezdték meg a

nagyobb, kőből készült templom építését a Döbrentei téren, amelyet 1751-ben szenteltek fel. A templom a szerb közösségi élet egyik központja is volt.

1810-ben tűzvész pusztított a Tabánban, a templomban is számos egyházi ereklye, könyv, kézirat, ikon megsemmisült. Az újjáépítés során kapott új ikonosztázt

(1820-ban). Ekkor azonban a tabáni szerbek száma már folyamatosan csökkent.

Ahogy csökkent a szerb jelenlét, úgy csökkent a templom látogatottsága is. Olyannyira, hogy a 20. század elejére a budapesti szerb közösség hivatalos székhelyét áthelyezték a Szerb utcai templomba, és onnantól kezdve a Szent Demeter templom csak időnként nyílt meg a hívek számára. Az 1940-es években még volt olyan ünnep, amikor megnyitották a templomot, vízkeresztkor körmenetet tartottak, de már nem volt saját pópája. A Szerb utcai templom pópája látta el az itteni szolgálatot. Budapest ostromakor a templomot súlyos találatok érték, majd 1949-ben Sztálin születésnapjára lebontották.

Az utolsó pópa Vujišić Dusan, akinek két gyermeke közül Tihomir népzenekutató volt, másik fia Sztojan fordító, színházi ember, remek nemzetközi kapcsolatokkal bíró kultúraszervező volt. Neki köszönhetjük, hogy a lebontásra ítélt Szent Demeter templom műkincsei megmenekültek. Nagyrészt ezekre alapozva hozta létre a szentendrei Szerb Egyházművészeti Gyűjteményt. Pár éve volt egy csodálatos kiállítás a Budapesti Történeti Múzeumban, ami a Szent Demeter templom történetét dolgozta fel – Szerb székesegyház a Tabánban címmel. Erre a kiállításra készülve, újvidéki segítséggel sikerült az összes ikont

restaurálni, amelyek a kiállításon láthatóak voltak. Azóta Szentendrán lehet megnézni őket.

– **Mi maradt meg a tabáni szerbekből?**

– A filoxérajárvány után a szőlő- és bortermelés teljesen megszűnt, ezért sokan elköltöztek, de a Tabánban maradtak közül voltak, akik a megélhetésért kisvendéglő-

ket nyitottak. Ekkor alapozódik meg a Tabán kocsmamegyed-mitológiája. Ezek nem klasszikus kocszmák, hiszen nem a bor játszotta a főszerepet, inkább a vendéglátáson volt a hangsúly. Ezt úgy kell elképzelni,

hogyan a ház egyik szobájába beraktak néhány nem egyforma asztalt székekkel, és a jól főző nagymama reggel a Döbrentei téri piacon vett egy libát, levágta, megpucolta, megsütötte, majd kora este felszolgált.

Kevés olyan családot ismerünk, akik nemzedékeken át profi vendéglátósok voltak itt.

Bizonyos szerb ételek, szerb kulturális jelenségek még megvoltak a XX. század elején is. Például volt a tabáni kocsmának egy specialitása, amit csájának neveztek. Ez nem tea, hanem a leírások alapján tulajdonképpen burek volt. Egy réteszerű,

hússal, vagy túróval töltött zsíros, finom borkorcsolya. Lehetett kapni úgynevezett rác ürmöst is. A forrása akkor már a Duna alsó szakaszán, valódi szerb területen volt. Az itteni vendéglősök Karlovácról hozták

az ottani igazi ürmös bort. Csak bizonyos titkos helyeken lehetett kapni.

A Kereszt téren sokáig működött egy szerb pék, aki bérbé vállalt sütést. Az aszszonyok vitték az elkészített tésztát, és be-

adták hozzá, ő pedig egy nyitott kéményes, nagy kemencében sütötte meg. Amikor ezt az utolsó „rác kemencét” elbontották, a sajtó is elsiratta.

– Kutatásai során önnek sikerült még tabáni szerbrel találkozni?

– Igen, volt egy bácsi – sajnos már meghalt –, Urosevics Danilo. Nagyon büszke volt a szerbségére, több könyvet is publikált a témáról. Egy időben a Magyarországi Dél-szlávok Demokratikus Szövetségének főtítkárhelyettese is volt. A tabáni szerbokről írt munkája: Tabán – Szerbek a budai Tabánban – képekben.

– A Tabánt 1933-ban kezdik felszámolni, mert a Fővárosnak nagy tervei voltak. Tervek nem valósultak meg, ma egy összefüggő zöld terület. Lehet tudni, hogy mi történt az ott élőkkel?

– Azt már régóta lehetett tudni, hogy a Főváros tervezi a kisajátítást. Részben kivásárolták a lakókat, tehát kaptak valamennyi kártalanítást, részben pedig próbáltak valamilyen lakásmegoldást kínálni. Voltak nagyon sokadrangú kis építési vállalkozók, akik bontási irodákat állítottak fel a Tabán szinte minden utcájában. Aggályos precizitással szortíroztak mindent – a nyílászáróktól kezdve a gerendán, üvegen át a tégláig – ami még hasznosítható lehetett. Mintegy építőanyag-bányának használták a Tabánt. Aztán ezekből az anyagokból építettek nagyon olcsó, egyszerű, vacak kis házakat Budapest szélén, például Tétényben, Sasad felé stb. Annak ellenére, hogy az építéshez értő szakemberek nagyon aggályosnak tartották, hogy a rengeteg gombás, beteg, korhadt építőanyagot is újra felhasználják, mindent beépítettek.

Szinte az egész Tabánt elbontották, s ami még megmaradt, az az 1945-ös ostromban veszett oda.

A kiköltöztetés biztos, hogy nagyon fájdalmas és megrendítő volt. De a háború után voltak, akik visszajöttek! A környékünk nagy bérházaiban rangos, módos emberek éltek, akik, amikor megsejtenék, hogy el fogják veszteni gyáraikat, vagyonukat, már a koalíciós években kivándoroltak. Sok vagyonos zsidót még 1944-45-ben megöltek. Az 1950-es években sokakat kitelepítettek. A régi tabániak pedig visszaszivárogtak az elhagyott lakásokba. Tehát biztos, hogy maradt valamilyen tabáni kapcsolatuk, mert megtudták, hogy itt elhagyott, üres, romos lakások vannak. Úgyhogy mintegy önkényes lakásfoglalóként idejöttek, és a tanácsi bérlakásrendszer bevezetésekor be is jelentkeztek állandó lakosként. Én is ismertem ilyen öreg tabániakat.

(Fotók: Fortepan)
Balpataki Katalin

Batta a korabeli országgyűlési iratokban I.

Kis Fejér vármegyei községként a mai Százhalombatta nem sokszor kerül említésre az 1861 óta szabályszerűen lejegyzett képviselőházi naplókban és a hozzá csatolt irományokban. Ezzel együtt is érdemes lehet számba venni ezeket az előfordulásokat, hiszen így kaphatunk egy-egy felvillanó pillanatképet a korabeli Battáról, elsősorban az állami és megyei közigazgatás, bürokrácia szemüvegén keresztül.

Az 1870-es évek elejének nagy közigazgatási reformjai közepette rendelkeztek az 1871. évi XXXI. tc. szerint újonnan felállított királyi törvényszékek és járásbíróságok székhelyeiről és működésük területi hatásköreiről. Az 1872-es becikkelyezés értelmében Batta a környező településekkel (pl. a pusztaszabolcsi majorság, Ercsi, Érd) együtt az adonyi kir. járásbíróság hatásköre alá került.

Batta neve legközelebb akkor fordult elő, amikor előterjesztésre került a Duna budapesti szakasza szabályozásának folytatása, reflektálva az 1876-os árvíz tapasztalataira, amikor az Ercsi és Budafok környékén feltorlódnó jég következtében felduzzadt Duna súlyos károkat okozott

az alacsony rakparttal rendelkező budai részeken (Pest ezzel szemben érintetlen maradt). Az 1881. májusi előterjesztést jegyző Bodoky Lajos és Nagy János vízépítő mérnökök, miniszteri tanácsosok kezdeményezték a Duna promontori (budafoki) szakaszának szabályozási műveleteit. Indítványukban megjegyezték, hogy a Duna mélységi medre a budai löporraktártól (a mai Szerémi úton) egészen Battáig, mintegy 19 km hosszan, az elmúlt évtizedekben nem képződött, s az így kialakult zátonyok és szigetek akadályozzák a jégtáblák szabad levonulását téli időszakban. Éppen ezért az indítvány előirányozta a Tétény és Batta közötti mintegy 9 km-es dunai szakasz medrének kikotrását kb. 3 méter mélységre.

A parlament végül elfogadta az 1881. évi L. tc.-t, amely összesen 5.330.000 forint költségvetési forrást szavazott meg a következő négy évre a promontori szakasz teljes szabályozására. A munkálatok még az 1890-es években is tartottak. A Köztelek szakmai lap 1894. május 5-i száma szerint Bethlen András akkori földművelésügyi miniszter személyesen tekintette meg a kotrási műveleteket Battán.

1882 decemberében az újdonsült battai földbirtokos Lits Gyula, a váli választóke-

rület függetlenségpárti (ellenzéki) képviselője azon ügyben interpellálta Ráday Gedeon grófot, a hivatalban lévő honvédelmi minisztert, hogy a Fejér megyei katonai parancsnokság annak ellenére jelölte ki egyoldalúan Érdet és Battát a megyei alakulatok beszállásolási helyéül, hogy ez a két település alig két évvel korábban ezzel már terhelve volt, márpedig a megyei törvényhatóság világosan előírja a három éves rotációt a közteher könnyítése érdekében.

Ráday 1883 januári válaszában hivatkozott a Fejér megyei ezredparancsnokság és a megyei törvényszék közötti egyet nem értésre a témában. A parancsnokság szerint, egymás közötti távolságuk okán, a megye szabálytalanul jelölte ki azokat a településeket, ahova a négy századuk beszállásolásra kerülhet, és nem törekedett a probléma megoldására. A miniszter nem találta nyomát a három évenkénti rotációs elhelyezési megállapodásnak, és meglátása szerint a parancsnokság szabályosan jelölte ki a megfelelő férőhellyel rendelkező Battát és Érdet egy-egy századának, miután a vármegye nem volt képes a beszállásolási törvény rendelkezésének eleget tenni ez ügyben.

Francz Norbert

ERDI IRKA

Itt a szomszédunkban, Érden minden negyedévben megjelenik egy rendkívül figyelemreméltó sajtótermék, az ÉRDI IRKA. Ez az Irodalmi-kulturális folyóirat azoknak az íróknak, költőknek, képzőművészeknek műveit teszi közkinccsé, akik a PolyArt Alapítvány égisze alatt alkotnak.

Az újság főszerkesztője a 2008-ban alakult IRKA irodalmi kör vezetője, Daróci Lajosné Márta, akinek komoly szakmai tudása, elhivatottsága, és persze rengeteg munkája biztosítja, hogy az újság mindig időben, és magas színvonalon jelenjen meg.

Azt gondolnánk, hogy az Érdi Irka ki-

Említhetnénk még a teljesség igénye nélkül (előre is elnézést kérve azoktól, akik a terjedelem miatt kimaradnak) Gani Zsuzsa nevét, Tarnócziné Barabás Irénét, akinek nemcsak versei, de képzőművészeti alkotásai is gyakran színesítik a lapot. E sorok írója is azzal büszkélkedhet, hogy százhalombattaiként rendszeresen prózájával, verseivel, utazós beszámolóival megjelenhet az Érdi Irkában. Az utóbbi időben pedig Jankovics Márta írásai is helyet kapnak a lapban.

A márciusi újságot lapozgatva jobbnál jobb lírai műveket találhatunk többek között az ercsi Kósa Márta, az érdi Kreischer Nelly, vagy a gyáli lakos Dylen D. Tides és még sokan mások tollából. A prózai fejezetben a novellák mellett olvashatjuk Móc-

Nagyon érdekes látni, hogy ugyanazok a szavak, mennyire más-más gondolatokat indítanak el, amelyeket aztán a legváltozatosabb formákban jelenítenek meg az írók, költők.

A Szabó Aida vezette Szárnyaló Súlymók haiku csoport tagjai is minden negyedévben új haikkal és más, a japán költészetből vett versformákkal jelentkeznek.

http://poly-art.hu/irka/img/folyoiratok/irka_2023_4.pdf

A Diákoldalon a fiatal generáció kap helyet. Fontos képviselőik Cserni András és Kállay Gyopár, akik már a nagykorúságon innen megalkották első könyvüket.

Nagyon sok olyan tagja van az IRKának, akik fizikálisan nem vesznek részt (távol laknak, dolgoznak, egészségi állapotuk okán, stb.) a klubnapokon és egyéb rendezvényeken, ők az ún. virtuális tagok, de műveikkel képviseltetik magukat.

Felsorolni is nehéz, mennyi érdekesség található ebben a folyóiratban. És egyébként is nem az a tisztem, hogy „felolvassam” az újságot, inkább szeretném felkelteni a kedves olvasó kíváncsiságát, és ösztökélni arra olvassa el maga. Nem fog csalódnai, ha érdekes, színvonalas, friss, kortárs irodalmi művekre vágya. Most már online formában is elérhető többek között a Facebook-on is, az „Érdi IRKA irodalmi kör és kulturális folyóirat kedvelőinek” csoportban.

Ha már az elérhetőségnél tartunk, meg kell említeni, hogy az újságot nemcsak itt a környékünkön olvassák. Magyarország számos helységében, nagyvárosokban és kis településen, de a környező országokban, sőt Amerikában is vannak kedvelői, akik mindig érdeklődéssel várják az új megjelenést. Nagyon hosszú ideig Ausztráliába is utazott az újság. Élt ott egy magyar származású úr, akinek nagyon fontos volt, hogy mindig megkapja. Sajnos ő már csak az égi mezőkön olvashatja, ezért arra a földrészre mostanában nem visz a posta Érdi Irka-t.

Nagy-Rakita Melinda

zárólag Érdhez kötődik, ám ez egyáltalán nem így van. Hiszen az évek során a környező településekről, így Százhalombattáról is jó néhányan csatlakoztak az alkotói körhöz. Ilyen például Baka Györgyi, akinek neve ismerősen csenghet a versszeretők és a könyvtárba járók előtt és aki tágabb irodalmi körökben is elismert, kiváló többkönyves költő.

zár Csaba költő Mozi-zoom rovatát.

Minden számban találhatunk tanulmányokat, megemlékezéseket is és itt jelennek meg az IRKA pályázati felhívásai.

Az éves nagy pályázat mellett most egy új, játékos megmérettetés legjobb eredményei is bekerültek a márciusi számba. Negyedévente közzétesznek hat szót, amelyeket bele kell szőni versbe vagy prózába.

Tamási József atya

Ami történt

A 2000 évvel ezelőtt élő emberek gondolkodó és következtetni tudó emberek voltak. Akárcsak mi, manapság. Olvassuk, látjuk a híreket hazánk földjéről ugyanúgy, mint több ezer kilométerről, s ha csak valami miatt nincs okunk rá, hogy kételkedjünk benne, elfogadjuk, elhiszük azt.

Jézus kivégzése, keresztre feszítése után ki-kí ott tervezte folytatni életét, ahol abbahagyta. Ha ez történt volna, 50-100 évvel később már alig valaki, 200 évvel később már senki nem emlékezett volna rá, tanítására, csodáira, életére. De nem így történt!

Egy fiatalasszony, aki egy Magdala nevű városból származott, alig hogy eltelt az ünnep, ami miatt sokan zarándokoltak Jeruzsálembe, kora reggel Jézus sírjához igyekezett. A két nappal ezt megelőző temetés alkalmával ugyanis nem tudták illő módon előkészíteni a testet olajokkal megkenve azt, a végső sírba helyezésre. A sírkamra azonban üres, a holttest sehol. Különös lények, angyalok adják meg a magyarázatot: „Nincs itt, feltámadt!”

S abban a pillanatban ott terem mellette egy idegennek tűnő valaki. „Ez csak az itt dolgozó kertész lehet” – gondolja és megszólítja: „Ha te vitted el, hová tetted?”

Ekkor az idegen nevéen szólítja: Magdolna! És Magdolna felkiált, leborulva

lábai előtt. Rabbóni, vagyis Mester!

A tanítványok száma az áruló Júdás öngyilkossága miatt 11-re csökkent. Jézus kivégzése után közülük 10 az utolsó vacsora termébe menekül. Rendesen magukra zárják a termet, félnek, rettegnek. Éppen csak Tamás nincs velük, valami oknál fogva. De amikor Jézus rövid látogatása után ő is előkerül, egyhangúan mondják neki: „Láttuk az Urat!”

Tamás képtelenségnek tartja, hogy ez igaz legyen. Csak az lehet, hogy képzeleltek. Ezért válaszol nagyon érthetően: „Csak akkor hiszem el, ha láthatom, sőt megtapinthatom testén a szegek nyomát!”

Így telik el egy hét. Képzelem, hányszor kezdték újra bizonygatni Tamásnak, hogy látták Mesterüket, de Tamás újra és újra csak ezt mondhatta: - Hiszem, ha látom!

S akkor, a következő vasárnapon Ő

újra megjelent köztük és egyenesen Tamáshoz lépett. „Tessék, érintsd meg sebeimet kezeimen, lábaimon, oldalamon.” És Tamásnak ennyi elég, talán meg sem érinti, de leborul előtte és sóhajával: „Én Uram, én Istenem!” egyenlővé teszi Jézust az Atyával.

Egy Kleofás nevű férfiú, ismeretlen nevű barátjával, lógó orral megy a Jeruzsálemből Emmauszba vezető úton. Elkesered-

ve emlegetik az elmúlt napok történetét. Nem erre számítottak, de most mindennek vége. Ekkor társul hozzájuk „valaki”, aki, megtudván bánatukat, elkezd bizonygatni, hogy mindennek meg kellett történnie, de ezzel nincs vége ennek a történetnek.

Egy fogadóba térve hirtelen felismerik Őt, de el is tűnik szemük elől. Amikor visszatérnek Jeruzsálembe, kiderül, mások is találkoztak már a Feltámadással.

Az apostolok nem tudnak mit kezdeni magukkal. Visszamennek Galileába, a számukra oly kedves Genezárreti tóhoz. Néhányan közülük mestere a halászatnak, s úgy ismeri a Genezárreti tavat, mint kérges tenyerét. Egy kora reggel ott látjuk őket törékeny bárkájukban. Visszafelé eveznek már, a part felé, aznapi halászatuk szerény eredményével. Úgy tervezik, kenyerük van, ha kikötnek, tüzet gyújtanak és finom sült hal lesz a reggeli.

Ám ahogy közelednek a parthoz, azt látják, hogy egy takaros kis tűz lobog a fűnyelen, s valaki ott őrködik a tűz felett. Ki lehet az? Mielőtt megvitatnák, s kikötnének, az illető odakiált nekik: „Hozzatok a magatok halából is az edénybe, aztán reggelizzünk együtt.”

Úgy vélem, miközben falatoztak, meg se mertek szólalni.

Ebben a 40 napban, míg a fantasztikus mennybemenetelt meg nem látták, így jelent meg az Úr, hol kisebb, hol nagyobb létszámú hallgatóságnak. Meggyőződtek a feltámadás valóságáról. A mi dolgunk sem más, elgondolkozni ezen a természet feletti eseményen, s hálát adni hitünkért!

Rácz Laci igaz története

A Kakukk-hegy

A tolohajó folyásnak szemben csak nehezen bír az elé kötött két uszályal. A küzdelmet már jó ideje figyelem a meredek löszfal tetejéről. A hajó végén német zászló. Még néhány napot elidőznek a matrózok, amíg hazaérnek a rakománnyal, ami valószínű ukrán búza. A domb tetejéről, ami állítólag a utolsó jégkorszak itt hagyott porából rakódott össze, és aminek nagy részét a lábainál hömpölygő Duna már messze hordta, hosszan belátni a környéket.

Érdekes innen nézelődni. Szemben a túlsó parton Tököl, ami ha nem folya közöttünk Európa egyik legnagyobb folyama, hozzánk a legközelebbi település lenne. De itt folyik, és manapság csak kevesen járnak át a túlpartra. Azok is inkább csak jó időben, kirándulni. Régebben, azokban az időkben, mikor éltek még víziemberek, és a folyó is gyakrabban befagyott, nagyobb volt a mozgás a két part között. Rokonságban álló családok is voltak, akik rendszeresen ladikkal jártak vendégségbe egymáshoz.

A dombtól délre Százhalombatta, északra Érd házait lehet látni. Battán, vagy inkább Dunafüreden túl az olajfinomító rongálja a kilátást. Itt a dombon, ahol én állok, itt kezdődött minden. Itt a jól védhető helyen telepedtek le azok az emberek, akik kevésbé a mi őseink. Inkább azoké, akik az előbb elhajóztak a magas fal előtt. Furcsa arra gondolni, hogy hány generáció, mennyi féle ember tartotta ezt a vidéket hazájának az évezredek alatt.

Csupán a szerencsének köszönhetem, hogy most én nézhetem a tájat erről a helyről. És szó szerint! Ugyanis én, aki még a sámli is szédülök, egyszer felmásztam ezen a meredek löszfalon. Hogy miért? Ki emlékszik már? Talán virtusból. Egy biztos! a félelmet, amit akkor átéltem, soha nem fogom elfelejteni. Bár valószínű, hogy nem tanultam belőle eleget! Mert néhány évvel ezután, hogy kockáztattam az életem a porhanyós meredek falon, megismételtem a mutatványt egy másik víz partján, egy ehhez teljesen hasonló falon, Balatonkènesen.

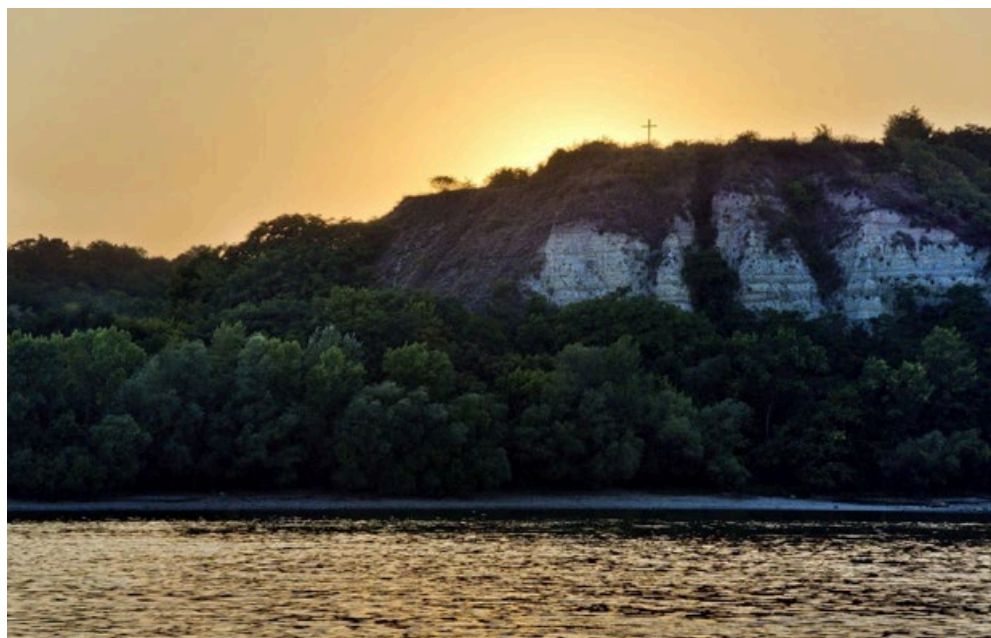
No de visszatérve, ide Batta határába, a Kakukk hegyre. Erre a helyre, amit a tör-

ténelem évezredek óta tapos. Ahol titokzatos népek, hatalmas munkával emeltek sírhalmokat közösségük tagjainak. Ahol a rómaiak utat építettek, amin a légiók vonultak ellenségeik ellen. Ahonnan nem messze őrtornyot és települést építettek, amit Matricának neveztek el. Ahonnan csak néhány kilométerre zajlott a tárnokvölgyi csata, Attila hunjai, és a rómaiak között. Ahol a régi római úton vonult seregével Mohács felé, a végzetébe II. Lajos fiatal

vezető épületben. Egyszer apuval elmentünk hozzájuk, mert apámnak valami megbeszélni valója volt Csomival. Próbáltuk az ajtónak látszó tákolmányon kopogtatni, de hiába. Ezért apám elkezdett kiabálni.

- Csomil! Csomil!

Egyszer csak a viskó oldalára akasztott pokróc mögül előbújt az öreg. Kiderült, hogy a fal ott leomlott, és jobb híján ezt a lyukat használták ajtó helyett. Csomil, akinek az élete elég szerencsétlenül alakult.

magyar király. Itt a halmok között, amiből több mint százhuszat számoltak össze. És ami halmokról településünk nevének első felét kapta. Innen körülnézve látjuk másik névadónk helyét is.

Igen! Ma már csak a hült helyét. Mert Batta falu valamikor, a török idők előtt, a már említett olajfinomító, és Dunafüred között terült el, a Duna partján. Templomát kiásták, majd, hogy ne legyen az enyészete, vissza temették. Ástak ki itt már ezt-azt a régészek. Tulajdonképpen bármerre is áskálódnak, emlékekbe ütköznek. Pont úgy mint én! Én is bármerre nézek, emlékekbe ütközök.

Itt van mindjárt a lábam előtt heverő téglagyár. Itt a gyár udvarának kellős közepén, egy aprócska domb tetején állt egy kicsi ház. Inkább viskó. Ahol apám kollégája tengette az életét. Madléná, rendes nevén Csomil, az asszonnyal, és egyszem fiával lakott a háznak csak jóindulattal ne-

Fia meghalt balesetben, nemsokára az aszszonyt is elszólította mellőle a végzet, agydaganatot kapott. Mikor műteni akarták, és alá kellett volna írnia a beleegyezést, vacillált. Majd azt kérdezte az orvostól.

- Doktor úr! Maga aláírja, hogy én a műtét után meggyógyulok?

- Madléná elvtárs! Én azt nem tudom aláírni.

Így Csomil sem írt alá semmit. Haza jött, és még vagy tíz évig kártyázott a Vadkacsa nevezetű kocsmában.

Aztán itt volt még a sok fura ember között Kusti. Kusti is a téglagyárban lakott, de egyszer csak onnét költöznie kellett. Az autó megállt a ház előtt, Kustiék elkezdtek pakolni. Mikor a nagy szekrényre került a sor, amit eddig szorgalmasan mindenki elkerült. Most már nem lehetett tovább kerülgetni, hát meg kellett fogni. Próbálták így! Meg úgy! Keresztbe, meg hosszába, de sehogyan sem fért ki a kicsiny ajtón. Kusti

egy idő után megunta a feleslegesnek látszó küzdelmet. És szólt.

- Tegyétek le!

Majd eltűnt, de néhány perc múlva előkerült, egy fejsze volt a kezébe. Tenyerébe köpött, megragadta a fejsze hosszú nyelét, és mint egy cséphadaró el kezdte ütni az ominózus bútordarabot. Alig múlt el egy perc, és elégedetten nézett a művére, és az őt bámulókra. Majd így szólt.

- Most már kifér!

Aztán ahogy feljebb emelem a tekintetem, végig a ma Szent Lászlónak nevezett úton, eszembe jut sok ismerős, kiknek nevét nehéz lenne felsorolni. Eszembe jut a vasbolt, ami a régi hangya helyén működött. Ahova én is gyakran jártam, ha szüleimnek eszébe ötlött, hogy kevés otthon a szög vagy a madzag, de lehetett ott lavór, vödör, meg még elektronikai eszközöket is vásárolni. Az üzletet egy kerek fejű, nagy pajeszú férfi, és egy mogorva kinézetű nő üzemeltette. Majd következik onnan nem messze a szerb templom. Mellette a paplak, ahol az öreg szerb pap is lakott. Aki nem olyan volt mint a mi (katolikus) papunk, ő dolgozni járt. Nap mint nap lehetett vele találkozni. Kezében az elmaradhatatlan csatos táskájával, mindenkihez volt egy szava. Nagyszüleim is gyakran beszéltek vele.

A mi papunk, na az nem dolgozott. Legálább is nem törte a kezét semmilyen szerzőm, az látszott rajta, hogy nem veti meg a világi élvezeteket. Utólag aztán kiderült, hogy még ő volt az utána következők közül is a legtisztességesebb. Hallottam, hogy a plébános úr rosszul lett mise közben. Aztán szóbeszéd tárgya lett, hogy az öreg az egész mise alatt, csak a misebort töltötte. Egyszer csak besokallt. Ez volt a titokzatos rosszullét oka. Miután sokat panaszkodott rá a tisztelt gyülekezet, hát leváltották. A gyülekezet dicső tettei közé sorolható, hogy az új pap bekvártélyozása után, az öreg papot eltávolították. Ennek oka, hogy a körül-belül 200 négyzetméteres plébánián, az új pap, és a magával hozott „házvezető nő” mellett már nem jutott hely az öreg papnak. Akit aztán én költöztettem el, az öreg papok székesfehérvári szeretetthonába. Az öreg persze sírt. Én nem voltam nagy barátja, ennek ellenére sajnáltam.

És ott van a főúton a Kacsa, a Vadkacsa eszpresszó! Magyarul kocsma. Ma már csak dohánybolt, ahová azelőtt a falu apraja-nagyja betért, ki egy felesért, ki néhány pofa sörért, a gyerekek meg csokiért és gesztenyepüréért. A felnőttek, persze

inkább csak a férfiak, megtárgyalták a világ nagy dolgait. Innen indultak dolgukra, és dolog végeztével ide tértek vissza. Volt aki, és a nagy többség ilyen volt, csak rövid időre nézett be, de akadt olyan is, aki itt élte az életét. Az egyik rokonom is itt tanyázott, ha nem volt jobb dolga. Gyakran, és már egészen könnyen itta magát pocsolva részegre. Ittasan, bár járni már csak nehezen tudott, de kötözködni annál inkább. Ez a kötözködés lett aztán a végzete. Akivel össze akaszkodott még jobb állapotban volt, és jól képentenyerte. Szegény srác elesett, a fejét beverte. Még hazatántorgott, de reggel már nem ébredt fel. Az ügyet aztán senki nem feszegette. Így soha nem derült ki, hogy a pofonnak köze volt-e a végzetéhez.

*

Százhalombatta egyébként is kocsma nagyhatalom volt. Fiatal koromban, egyszer összeszámoltam, olyan harminc feletti lett az eredmény. Sok különböző vendéglátó egységnek ma már csak az emléke van meg. Hol van már a Pali, a Söknér, vagy a Tabdi? Hogy csak néhányat em-

a Csónakház, és a Halász is tele volt. Jöttek a környékről, na meg a laktanyából, ami a DKV mellett volt. Így aztán keveredtek a gének! Nem mintha addig nem keveredtek volna, hiszen az épülő gyáraknak köszönhetően, költöztek ide fiatalok az ország minden szegletéből. Az volt ám az igazi multikulti! Én mint bennszülött battai, hamar már az általánosban kisebbségbe kerültem a bevándorlókkal szemben.

Az általános! Nagy reményekkel küldtek szüleim a becses intézménybe. Reményeik hamar szertefoszlottak, mikor kiderült, hogy arany, nagyreményű fiacskájukból ha megszakadnak sem lesz akadémikus. Nem is lett! A betűvetés helyett sokkal inkább érdekelt a csavargás. Csavarogtam én mindenfelé. A kiserdőbe, Bara parton, az éppen bontásba levő Pannónia, és Franciska pusztán. Akkor még ezek is léteztek, ugráltam a panelkupaok tetején, bújtam bele mindenféle titokzatos csövekbe, lyukakba. Hej! Ha szegény anyám tudta volna!

Nem voltam túl jó gyerek, de nem voltam rossz sem. Csak olyan átlagos. Estem

lítsek azok közül, amiknek helyén ma már fű sem nő. Mindegyiknek meg volt a maga törzsközönsége, együtt ünnepeltek névnapot, születésnapot, meg állami, és egyházi ünnepeket is. Mindegy, csak legyen ok az ivásra.

Fiatal koromban gyakran szídtuk a várost, hogy itt nem lehet semmit csinálni. Aztán kiderült, hogy van ennél lejjebb is. Ugyanis mi amikor nemvoltunk megelégedve a helyzetünkkel, majdnem minden nap elmehettünk a városba discóba. Discózott itt Deza, Falusi, de még az Arató is. Halom,

bele kútba, még az volt a szerencse, hogy már félig betemették. A trafikban kapható benzinampullával robbantottam vakondtúrást. Dobálódzás és parittyázás közben törtem be társam fejét, ahogy az enyém is megsérült néha. De ha anyu szólt elmentem a boltba, segítettem törölgetni mosogatás közben. Jártam a boltokat, mindenhol ismertek. Vettem amit kellett. Kenyeret, harisnyát, lepedőt lottószelvényt, meg vattát, nagyapámnak pizzamát. És akkor még nem voltam több mint 7-8 éves.

(folytatjuk)

Beszélgetés Németh Istvánnal (XVI. rész)

Egy lokálpatrióta emlékei

Kamaszkortól a felnőttkorig (folyt.)

Fatima Cava da Iria nevű völgyébe hajította kis juhnyáját három kisgyermek: Lucia, Ferenc és Jácinta. 1917. május 13-a volt. Elérkezett a dél és a gyermekek elővették rózsafüzérüket, letérdeltek és elmondták imájukat. Majd játszani kezdtek, apró kövekből házat építettek. Hirtelen villámlott, pedig felhő sem volt az égen. Lúcia szólt a többieknek,

– Ő is.
– És Ferenc?
– Igen, de a rózsafüzért neki is imádkoznia kell!
Ferenc eddig csak a Fényt látta, a hölgyet nem.
– Lúcia! Én semmit nem látok – mondta Ferenc.

Lucia, Ferenc (Francisco) és Jácinta

induljanak gyorsan haza a juhokkal. Újabb, nagyobb villámlás jött, megijedtek és elkezdtek futni. Aztán valami olyat láttak, amitől földbegyökezett a lábuk. Tőlük pár méterre egy alacsony bükkfa fölött földöntúli fényben, egy kimondhatatlanul gyönyörű szép női alak jelent meg, csodálatos öltözetben. Kezében fehér rózsafüzér volt, ezüst kerettel.

Megszólt: „Ne féjetelek!” Lucia vette a bátorságot és megkérdezte?

- Honnan jössz?
- Én az Égből jövök – és a kék égre mutatott.
- Mit kívánsz tőlünk – kérdezte Lucia?
- Azért jöttem, hogy megkérjelek benneteket, októberig, minden 13-án gyertek ide. Októberben megmondom, ki vagyok és mit kívánok tőletek?
- Az Égből jössz? Én is az Égbe jutok? – kérdezte a kislány?
- Igen, te is oda fogsz jönni!
- És Jácintát?

– A rózsafüzért kell imádkoznia, és látni fog engem.

Ferenc elővette a rózsafüzért és elkezdett imádkozni. Aztán már ő is látta a csodálatos jelenéset és utána is, amit a két kislány. A szépséges látomás ajánlotta a a gyermekeknek, hogy naponként imádkozzák el a rózsafüzért, majd kelet felé eltűnt.

Hat hónapon át, minden 13-án megtörtént az ígért jelenés.

Az elkövetkező hónapokban az érdeklődő emberek egyre nagyobb csoportja gyűlt össze az esemény helyén. A jelenések alatt egyre szorosabb kapcsolat alakult ki közöttük. Az ötödik alkalommal a hölgynek az volt a kérése, épüljön templom ezen a helyen.

Az utolsó jelenéskor, 1917. október 13-án 60-70 ezer ember volt ott. Sok volt a hívő, mások kíváncsiságból mentek el. A gyerekek ünneplő ruhában voltak. Esett az eső, sokan bőrig áztak. A rózsafüzért imádkozták, amikor a Szűzanya megjelent. A gyerekek

elragadtatásba estek. Alakjuk ragyogott a fénytől. A tömegek azt látták, hogy fehér felhő áll meg fölöttük hat méter magasságban. Halálos csend lett. Amikor a gyermekekkel beszélt, mint a rózsafüzér királynője mutatkozott be és közölte a Világ jövőjével kapcsolatos titkokat.

Az eső hirtelen elállt, a felhők széteszlottak, a Nap láthatóvá vált, de halvány volt, mint a Hold. Őrjítő gyorsasággal forgott maga körül. Vörös, sárga, zöld, kék, viola színű sugár nyalábokat bocsátott ki magából. Beragyogta az egész vidéket, az egybegyűlt tömeget.

Háromszor állt meg a Nap és háromszor kezdett el újból forogni. Aztán úgy látszott, mintha a Nap az Égből a Földre csapódna. Az emberek letérdeltek és kérték bűneik bocsánatát. A hitetlen kíváncsiskodók kiabáltak:

– Van Isten! Csoda! Istenem, hiszek!

A jelenség 10 percig tartott. Nem csak Cova da Iria völgyében látták, hanem egészen távol is. Másnap Portugália minden újságja erről írt.

*

Ezek a történések jártak a fejemben, amíg megérkeztünk a jelenések színhelyére. Az alacsony bükkfa bozót még megvan, körbe van kerítve, mert a látogatók minden levelét, ágát elvitték volna emlékébe.

A hely zarándokközpont lett, a világ minden részéből érkeznek emberek. Van egy több száz méteres zarándok folyosó, amelyet térdenjárva tehetnek meg, saját vagy mások bűneinek engesztelésül. Betegségekből való gyógyulásért, bármiért, amin javítani szeretnének.

A jelenések után felépült a többhajós barokk stílusú templom, aminek mennyezetén – az egyik sarokponton – Szent István király képe is helyet kapott, szent koronánkkal együtt ábrázolva.

A másik oldalon egy legújabb hatalmas modern templom épült, egészen újszerű alakban.

Elmentünk a tőle 7 km-re lévő Fatima településre, ahol a gyermekek és szüleik laktak. A falu házait többnyire régi állapotban megőrizték. A gyerekek szülőháza eredeti

formájában van. Az alacsony házak köből és fából épültek. Berendezésük is eredeti. Körülötte kicsi udvarok, kertek, fákkal, bokrokkal, kutakkal. Az olajfák még a régiek, elélnék akár ezer évig is.

A kertek végén, a falutól kissé távolabb érdekes keresztúthoz értünk, a magyarok keresztútjához. Minden stációt a világban szétszóródott nagyobb magyar közösség állított. Az egyes állomásokról fel van tüntetve a hely, ahonnan az adományokkal érkeztek. Mind impozáns, sajtószerű jegyeket hordoz a stáció liturgikus jelentésén kívül. Érdekes módon 15-ik stáció is van, amely a magyar szabadság kifejezője. Megépült egy Szent István kápolna is. Az ott lévő vénséges olajfa leveleiből eltettem párat.

Amikor hazatértem, az első dalárdánkon minden dalostársamnak ajándékba adtam belőle.

Kedves olvasók, gondolatok bele, a világ nagy, de a portugál keresztúton kívül egyedül a magyaroknak van Fatimában keresztútja. Mekkora kegyelem ez? Mindezt a mai időkben nem tehetnék már meg, a globalizmus gondolatai miatt. Mi magyarok igen közel voltunk és vagyunk Égi Királynőnköz, a Szűzanyához. A kálvária megépüléséhez azért szükség volt egy Kardos Illésre és egy Kondor Lajos verbita atyára, aki 1954 óta volt a leirai püspökség megbecsült tagja, a fatimai jelenések vizsgáló, tanulmányozó és közvetítő személye. Ott is halt meg és egy életnagyságú szobor készült róla, a bejáratától nem messze.

Mi történt a jelenéseket látó gyermekekkel? Ferenc 1919. április 4-én a szülőházában spanyolnáthában meghalt. A fatimai bazilikában temették el. 2000. május 13-án II. János Pál pápa boldoggá avatta, majd I. Ferenc pápa 2017. május 13-án szentté. Jácinta 10 éves korában, 1920. február 20-án szintén spanyolnáthában halt meg. Őt is akkor, amikor Ferencet boldoggá, majd szentté avatták. Lucia szerzetes nővér lett és Coimbra-ban, 2005. február 13-án halt meg 98 évesen. A Szűzanya többször is megjelent Lucia nővérnek és tanításokat, üzeneteket hagyott általa a világ számára.

Mi volt a lényege a Szűzanya üzenetének, kérésének?

Oroszország felajánlása az összes püspök egyidejű részvételével, akaratával a Szűzanya számára. Rendszeres ima, a rózsafüzér imádkozása, engesztelésül a világ bűneiért. Az első szombatok liturgikus megtartása a Szűzanya tiszteletére.

A kis látnokok bepillantást nyertek jövőbeli események történéseibe. Ezeket az eseményeket írta le Lucia nővér és juttatta el

a Vatikánba. 2000. május 13-án Szent János Pál pápa hozta nyilvánosságra. Értelmezése egyházi vitákat váltott ki.

*

Fárasztó, de lelkesítő volt a fatimai látogatásunk. Másnap Sintrába kirándultunk, ami Lisszabontól 30 km-re van. Ez a kis település a portugálok Veszprémje, ugyanis a portugál királynő tulajdona, lakóhelye volt a régi időkben. Ma exkluzív, a világ és Portugália leggazdagabb embereinek állandó vagy ideiglenes tartózkodási helye. Minden a Földön létező építési stílus és a tájépítés minden fortélya megtalálható a hegyes, dombos, erdővel borított városkában.

Délután Obidosba mentünk, amely egy igazi élő, lakott, hatalmas kiterjedésű középkori várerődítmény, két méter keskeny utcákkal, kis ablakokkal, sok turistával. A

Lisszabon

házak földszintjén kicsi üzlethelységek sora, ami kiszolgálja a turista tömeget. Különleges italkészítményük a helyben termelt meggyből készült likőrféleség. Minden formában vásárolható, helyben fogyasztható.

A várnak volt egy nagy temploma. Be mentünk és csodálkozva tapasztaltam, hogy nem a liturgia helye, hanem elárusító hely. Más része antikvárium és bolhapiac, beszélgető hely. A vár emeleti része az 1200-as években épült a mórok támadásai ellen. Üzleteit állandó lakók birtokolták, éltek benne polgári életüket.

Annamáriáék lakása Lisszabonban 15 perc sétányira volt az Atlanti-óceántól. Ha tehetjük, lementünk a partra dagály idején és néztük a szörfözők hullámlovaglását. Hihetetlen, amit láttunk: 6-8 méteres hullámokon egy darab deszkán, 20-30 fiatal „nyargalt”. Számukra nemzeti sport, hiszen a portugál hajós nép. Ők az Óceán fiai.

Rájöttünk, ez egy klub, ahol már 8-10 éves kortól szokták a vizet, a hullámokat a gyere-

kek. A parton a fiatalok rengeteget futnak és figyelik az idősebbek bravúrait. A vízben lévőknél testhez simuló sötét overall van, ami lábuszonyokkal végződik. A ruha a fejet is fedi, a szemet szemvédő szemüveg. Mozgásuk szinte halszerű.

Kassai Lajos valami hasonlót művel a tanítványával, amikor a lovas eggyé válik a lovával. A görög mitológiában volt egy lény, a kentaur, amely ember volt felső testében, az alsóban pedig ló. Bár a párhuzam óriási a különbséget sejtet, mindegyik zseniálisan uralta a maga közegét. A magyarok a szárazföldet, a portugálok a vizet.

Első óceáni hódításuk Madéra volt, majd a Zöldfoki-szigetek, aztán követte Afrika partvonalát, egyre messzebb hajóztak. 1498-ban Vasco do Gama lejutott Afrika alján a Jóreménység-fokig. Innen elérte Indiát és

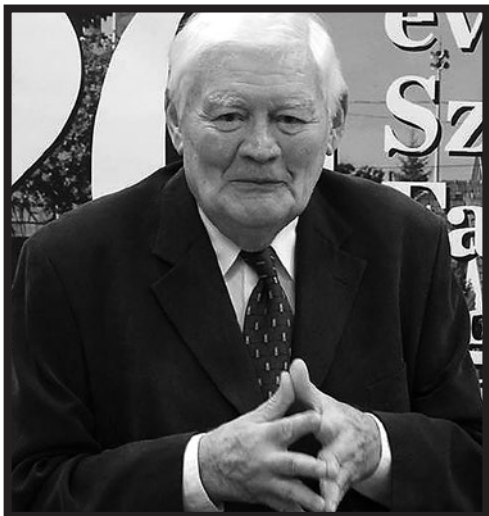
megállás ettől kezdve nem volt. Az 1500-as évektől kezdve a kis Portugália jó 100 évre uralta az óceánok, tengerek végtelenségét, sőt Óceánia közt bonyolította le a kereskedelmet. A szárazföldön nem hódított viszont semmit. Országát megtartva a vizeken uralkodott. Alig felfogható anyagi javakat mozgatott meg, halmozott fel. Afrikában telepeket hozott létre: Angolában, Kongóban, Mozambikban. Észak-Afrikát lépcsőházi belépőnek használta. Egy bátor vagy véletlenül hosszú hajózással eljutottak Dél-Amerikába és megvetették lábukat a mai Brazília földrésznyi területén. Onnan aranyat, ezüztöt, később cukornádat, dohányt, kávé, kakaót, szállítottak Európába. Afrikából pedig az őslakos négerket tízezerrel hozták be Európába, majd Dél-Amerikába, mivel az őslakosság nem bizonyult jó rabszolgának. Viszont harcoltak a betolakodók ellen.

(folytatjuk)

Lejegyezte: Szegedinác Anna

In memoriam Pfeiffer Ádám (1937–2024)

A Pfeiffer család története

AXVII. század végére hazánk területéről sikerült kiűzni a törököket. A 150 éves megszállás, és a felszabadító harcok óriási pusztítást hagytak hátra. Tönkrement gazdaságok, elnéptelenedett falvak jellemezték ekkor az országot. Óriási volt az emberáldozat, a lakosság száma drasztikusan lecsökkent. A felszabadított országban újra kellett szervezni a gazdaságot, gondoskodni kellett a városok, falvak újraélesztéséről. A régiek mellett új birtokok jöttek létre, de kevés volt a munkáskéz.

Ekkor a Balkánon még mindig tartott a török sanyargatása, ezért sokan családotól menekültek észak felé, hazánk területére. Mária Terézia és adminisztrációja nem akadályozta a bevándorlást, ennek eredményeként, főleg a Duna mentén benépesülhettek a korábban elhagyott falvak. Ennek köszönhető a Százhalom nevű falu újraélése is, igaz, szinte teljes mértékben szerb telepésekkel. A XX. század elején is, a már Százhalombattának nevezett faluban még mindig többségben voltak az ortodox keresztény szerb lakosok. Már 1750-ben felszentelték a szerb templomot, amely a mai városnak is nevezetessége, a Szent László római katolikus templom csak 1910-ben készült el.

A szerb menekültek csak csekély mértékben tudták pótolni a hiányzó népességet. Ezért kellett toborozni német tartományokból is családokat, akik már a XVIII. század elejétől is tömegesen érkeztek hazánkba. Az ország számos területén jöttek létre

úgynevezett sváb falvak, de Tolna és Banya vármegyében különösen sokan telepedtek be az elhagyott településekre, sőt létrehoztak újakat is, a földbirtokosok támogatásával.

Ebben az időszakban érkezhettek az én apai nagyszüleim felmenői is a Bonyhád körüli falvakba. Pfeiffer János nagyapám és Fischer Katalin nagyanyám már Bonyhádon éltek. (Családunkban csak édesapám nevében kettős a második f betű). Hat gyerekük született, három fiú és három leány, közülük a legidősebb, János édesapját követve kőműves-kőfaragó lett. Gyermekei János, Katalin, Henrik, Ádám és Krisztina. Jani elesett a háborúban, Katica négy fiú édesanyja, két éve, 92 évesen halt meg Ausztriában, Krisztina már korábban. Henrik most 87, Ádám 85 éves. Ők Németországban élnek. Henriknek négy szép lányunokája van.

A PFEIFER NAGYSZÜLŐK

János bácsi leány testvérei Katalin, Erzsébet, és Krisztina. Krisztina, mint Schultheisz Pálné özvegyen három fiút nevelt. Az ő férjét 1945-ben, mint sok más, (Battáról például Würth Antal bácsit és fiát Pistát), civilként vitték el az oroszok, és már a szegedi gyűjtőtáborban kitört járványban meghalt.

Krisztina, azaz Tini néni özvegyen, nagy áldozatvállalással, sok munkával mindhárom fiát taníttatta. Gyula kohász mérnök lett, a székesfehérvári Kőfém főmérnöke volt, Karcsi érettségizett szakmunkás volt

a bonyhádi cipőgyárban. Gyula és Karcsi már nem élnek. Béla tanár lett a bonyhádi Gimnáziumban. Korán megözvegyült, egyedül nevelte két fiát, már nyugdíjas.

TINI NÉNI ÉS CSALÁDJA BATTÁN

Édesapánk, Ádám 1905. április 1-jén született, majd 1911-ben a legfiatalabb testvére, Henrik. A testvérek közül édesapám a kötelező osztályok elvégzése után már nyolc évfolyamos gimnáziumban is tanulhatott. A Sárszentlőrincen alapított gimnáziumot, ahol Petőfi is kisdia koskodott, ekkor már Bonyhádra helyezték, ott kapott méltó otthont, (ma már Petőfi Sándor evangélikus Gimnázium néven működik, itt tanított a már említett Béla unokaöcsém). A gimnáziumban édesapám egyházi támogatással tanult négy évig. Ezután a helyi Hangya szövetkezet üzletében folytatta tanulmányait, és ott szerzett kereskedő segédoklevelet.

Henrik bácsi is itt volt gimnazista, de ő már nyolc évig tanulhatott, itt érettségizett, majd a bajai Tanítóképzőben szerzett kántortanítói oklevelet.

Nagyszüleimet én még kislányként ismerhettem. 1940-ben Battáról Bonyhádra utaztam édesapámmal. Dombóváron át kellett szállni egy másik vonatra, amelyre estétől hajnalig várni kellett. A hosszú időt az ottani állomásfőnök lakásában tölthetjük. Ezt a kedves embert apám ismerte, hiszen ő volt Szabó Mihály, a Battán községet Szabó Feri nagybátyja.

Bár kicsi voltam, de jól emlékszem arra a takaros, egyszerű, L alakú bonyhádi házra, melynek udvari részén a nagyszülők, utcai részén a legidősebb gyerek, János bácsi és népes családja laktak. Mi az öregeknél aludtunk. Néhány napra a közeli Alsónánára mentünk, ahol Henrik bácsi, mint kántortanító élt Kati nővérel. Kati néni a szép szolgálati lakást és a kertet gondozta, vezette a tanító úr háztartását. Vasárnap a helyi kocsmá udvarán folyt a kugliparti, amelybe Heini bácsi és apu is beszállt. Amikor már unatkoztam, állítólag azt mondtam, hogy „megmondom az anyunak, hogy te mindig „dudlizol”. Ezt „mondásom” még sokszor emlegették szüleim.

Édesapám a bonyhádi Hangya üzletben ismerte meg a szintén ott tanuló Böhm Sándort és Bakonyi Sándort, akikkel, és később a Budafokon megismert Földi Mihállyal életre szóló barátságot kötött. Böhmék és Bakonyiék később Battán is gyakori vendégek voltak. Diákkorunkban, a téli hónapokban én is, húgom is lakhatunk Bakonyiéknál. Ritka tartós, később családi barátság volt

Édesapámat 21 éves korában nagykorúsították (ekkor még 24 év volt nagykorúság kezdete), hogy a kitűnő ajánlólevele birtokában boltvezetői állást vállalhasson. Móron, Bélapátfalván, Budafokon volt Hangya üzletvezető. 1931-ben elnyerve a Hangya szövetkezet pályázatát, Százhalombattára került. A Rév utcával szemben lévő, ma üresen álló ház helyén volt a Hangya ház, és mögötte, ugyanazon a telken a Tejcsarnok. A házban működött a mai méretekhez képest kis területen a falu és a puszták lakóit kiszolgáló üzlet, és hozzáépülve a mindenkori vezető szolgálati lakása. Ebbe a szoba-konyhás lakásba költözött Pfeiffer Ádám és nővére Katalin, mint házvezetőnő.

Ebben az időben is szinte csak szerb és bulgár családok laktak a Hangya közelében. Kati néni, mint később hallottam, baráti kapcsolatban volt a szerb asszonyokkal. Többször együtt utaztak Pestre, fürdőbe. 1934-ig, apám nősüléséig élt Battán. (Később Alsónánán Henrik öccsével laktak, a kitelepítésig). Linka néni, Tódó néni, Leoszava néni évek múlva is gyakran kérdezték apámtól: mi van – ahogy ők mondták – a Kádival (Katival), hogy van a Kádi? Sok év múlva ő is név szerint kérdezgette, hogy mi van a battai ismerőseivel.

Három év múlva édesapám bejelentette a községvezetésnek, hogy nősülni fog. Kéri Gyula bácsi, a főjegyző megkérdezte tőle, ki a menyasszony? Válaszolta, hogy a Tóth Ica. „No, akkor töltsé fel jól a bukszáját, mert sok kalapot kell majd vennie” válaszolta Gyula bácsi.

Igen, Tóth Ica a viszonylag jómódú hentes és mészáros mesternek, *Tóth Sándornak* és *Würth Rozáliának*, nagyszüleimnek a lánya. Legjobb barátnője Tóth Juci (később Csizsér Jenőné) volt. A tehetősebb szülők leányainak módjukban állt követni az akkori divatirányzatokat. A Duna mentén felnővekvő hölgyek kitűnően úsztak, nyaranta oda-vissza többször átúszták a folyót. A szülők féltek, hogy bajuk lehet, amire sajnos volt is példa, igyekeztek tiltani a bravúroskodást. A szomszédok gyakran árulkodtak, hogy az Ica meg a Juci megint átúszták a

Dunát. A házasságkötés után már elmaradtak ezek az események, mi, gyerekei viszont neki köszönhetjük, hogy hamar megtanultunk úszni.

SZÜLEIM, MINT IFJÚ HÁZASOK

Az ifjú pár a Hangya házban lévő szolgálati lakásban kezdte meg közös életét. Három év múlva, 1937. január 1-én megszülettem én, majd 1941. augusztus 29-én húgom, Ilike. Kisgyerekként gyakran lábatlankodtam az üzletben, akkori élményeimet, tapasztalataimat később felidézve elmondhatom, ez az üzlet kicsiben olyan volt,

mint ma egy kisáruház. Minden volt ott, amire a falusi embereknek szüksége lehetett. Vasárunk, a patkósaroktól a kapától, kasszától a gombostűig, a zománcedényekig, vegyi áruk a petróleumtól, a mosószerekig, a kocsikenőcsig, szeszes italok, liszt, cukor, só, fűszerek, a Sinkáéktól, Andáséktól származó szóдавиз, vasúton, erős faládákban érkező palackos italok, kristályvíz, narancs, banán, citrom, ruhaneműk a méterárúktól a kötöttáruig, és még sok egyéb áru volt kapható ebben a kis üzletben. Elképzelni is nehéz, hogy fért el annyi minden. Igaz volt jelentős raktárterület a ház alatti, és hátul, a partban lévő pincében. A téli szezonban tűzifát, szemet tároltak az udvaron. Mák-, dió- és kávédaráló is működött a boltban,

persze kézi tekeréssel. Még pálinkázni is lehetett. Reggelente a gazdák, mielőtt a földekre mentek volna, lovaskocsikkal megálltak bolt előtt, hogy felhajtssanak egy féldeci snapszot vagy az akkor népszerű „hangyakeserűt”. Váltottak néhány szót a napi eseményekről, az időjárásról, aztán mindenki ment a dolgára.

Édesanyám is szinte az egész napját a boltban töltötte. Szükség is volt a segítségére, jól lehet inasok és segédek is dolgoztak a boltban. A Tóth fivérek (sok Tóth nevű van a faluban, de nem mind rokon), Laci (Basa) és Miska (Kecsa), Würth Anti, Jászberényi Pityu, Horvát Miska apámtól tanulták a kereskedői szakmát. Mint segéd került Battára a szabadegyházi Horváth Gyurka, aki később Dunafüreden, a halászcserda épületében megnyitott fióközletnek lett, a nyaralók körében népszerű vezetője. Ő még a háború után is gyakran meglátogatta családunkat, atyai barátjának tartotta Ádám bácsit.

Édesanyámnak is voltak segítői a háztartásban, a gyereknevelésben. Akikre én emlékszem: Mikulecz Julis (Sinkó Ferencné), Tímár Bözsi, Németh Margit (Köllő Györgyné), keresztlánya Würth Ilonka.

Édesapám közvetlensége, barátságossága folytán népszerű volt a vevők körében. Magánéletükben jó viszonyban voltak a szomszédokkal. Csucics Sztankó bácsi (Deda) engem gyakran a combján lovagoltatott. Zsiga, Nikola, Alexa bácsiék, Szivonicsék, Ivanovék, Bobonkovék, Osztovcicsék, Mikuleczék, Majorék, Szegediék, mind jó szomszédok voltak. Édesanyámnak barátnője lett Csucics Nerica, akinek menyasszonyi fátylát én tartottam a szerb templomban zajló esküvőjén. Már ekkor láthattam a katolikustól eltérő görögkeleti szertartást, és csodáltam a díszes templombelsőt.

Emlékszem a fuvarosokra, Czeiner Zoli bácsira, Jocán bácsira, akik Budapestről a Ceglédi úti Hangya tárházból rendszeresen szállították az apám által megrendelt árukat. Másokra is, akik a vasútról lovas kocsijukkal hordták be a vagonban érkezett fahasábokat, különféle bányákból érkezett szenet, télen dunajéggel (akkor még minden évben zajlott vagy "beállt" a Duna) töltötték meg az udvarban lévő, nádfedelű jégvermet. Nyáron az itt tárolt jéggel működött a bolti jég szekrény. Barátaim is szomszédok voltak, Sinkó Miklós, Kurán Feri, Radován Jócó.

Lejegyezte: Pfeiffer Ádám
(folytatjuk)

Mitták Ferenc

Más szemmel: A törökök kelepcébe csalták,

és hősi halált halt Thury György, a legendás bajvívó végvári kapitány

1571. ÁPRILIS 2.

A XVI. század közepének évtizedei a török-magyar várháborúk időszaka. Általában a hódító és terjeszkedő Török Birodalom próbált további területeket elfoglalni, ehhez a magyar végvári rendszer várait kellett elfoglalni. Így került sor Temesvár bevételére (1552), Eger ostromára (magyar diadal, 1552), Szigetvár és Gyula elfoglalására (1566). A viszonylagos békeidőkben a magyar és a török csapatok között gyakoriak voltak a bajvívások, pontosabban a magyar végvári kapitányok, vitézek és a török tisztek csaptak össze egymással, előzetes kihívások alapján. A küzdelem gyakran életre-halálra szolgált. A magyar kapitányok közül is kiemelkedő volt Thury György személye.

Thury György 1519-ben született kisnemesi családból. Mint korának férfi tagjai, egészen fiatalon katonai pályára lépett, megtanulta a kardforgatás, a kopjátörés művészetét, mesterfogásait. Kezdetben köztivézként szolgált, majd huszár főlegény volt a Drégely melletti Ságon. Ez az időszak a XVI. század közepe, amikor Magyarország már három részre szakadt (1541), s a török hódoltság a királyi Magyarország és Erdély közé ékelődött. Rövid békeidőszakoktól eltekintve folyamatos volt a végvárak őrsege és a törökök közötti harc, amelynek során kialakult a portyázó huszár harcmodor. Ez azt jelentette, hogy egy-egy végvár kis lovas csapata betört a török hódoltságba zsákmányt szerezni,

meg-megütközött a törökkel, aztán visszatért a várába. Ugyanúgy portyáztak a török csapatok is a magyar fennhatóságú területeken.

Thury György Ságon szolgálva számtalan alkalommal vett részt portyán és szerzett hírnevet magának. 1552-ben, amikor a törökök nagy hadjáratot indítottak a magyar végvárak ellen, Ali budai pasa a nógrádi várakat hódoltatta. Az egy Drégely kivételével, amelynek hős kapitánya, Szondi György az ellenállást választotta, és a rommá lőtt falak alatt elesett, a többi várat – így Ságot is –, harc nélkül feladták, mivel nem lehetett őket komoly ostrommal szemben megvédeni. Ság őrségével együtt Thury György is a Győrnél gyülekező királyi hadhoz csatlakozott. Innen figyelték Eger hős védelmét, azonban a győri tábor mozdulatlan maradt. Thury meg a magyarok mentek volna Egert felmenteni, de a király (I. Ferdinánd) célja csak Bécs megvé-

dése volt egy esetleges török támadással szemben. Eger, köszönhetően a védők bátorságának és kitartásának, sikerrel véde meg magát.

Thury Györgyöt a 1556-ban lévai vár parancsnokának nevezték ki és itt szolgált 1559-ig. Ez a vár volt az egyik legerősebb pontja a Komáromtól induló végvári vonalnak, ellensúlyozva az esztergomi és nógrádi török szandzsák hatalmát. Thury itt is többször becsapott török területre és sorra személyes párviadalt folytatott neves török tisztekkel, vitézekkel, amelyekből mindig győztesen került ki. A bajvívásnak nevezett párviadal főként a török elleni végvári harcokban terjedt el, s ennek során a csapatok vezérei, kiemelkedő vitézei küzdöttek meg egymással a győzelmi dicsőségért. A kimenetelnek morális hatása volt az ütközetek előtt. A bajvívásban kopját, kardot, buzogányt, csatabárdot használtak előszeretettel, s ezek a fegyverek egymást követték a küzdelemben. Előfordult, hogy a lóról kopjával való levetésig vagy az első vérig vívtak, de a leggyakoribb volt az életre-halálra szóló viadal. Ilyenkor a legyőzött fegyverzetet a győztesé lett. A bajvívást mindkét fél részéről kijelölt bírók (igazlátók) vigyázták, hogy az előre megbeszélte feltételeket a bajvívók betartsák.

Amikor 1559-ben Dobó István kapta birtokul Léva várát a királytól, maradásra kérte a már akkor neves Thury Györgyöt, de ő inkább Podmaniczky Rafael szolgálót választotta, s elvállalta a palotai (Várpalota) várkapitányságot, mivel úgy érezte, hogy közelebb lesz a törökhöz, s több lehetősége nyílik az ellenük való harcra. Thury nem is csatlakozott reményeiben, mert Palota kapitányaként állandó portyáival, rajtaütéseivel csakhamar a legrettegettebb magyar kapitányok egyike lett a törökök

szemében. És folytatta a bajvívásokat is, sorra hívta ki párviadalra a dunántúli török tiszteket. Különösen nagy tekintélyt szerzett azzal, hogy párviadalban legyőzte

tereit, az öklelés világhírű bajnokai álltak egymással szemben, akik nem tornajátékokon, hanem véres csatákon tanulták meg a viaskodást, és soha senki még nem győzte

Thury György és Miksa

Dzsáfer agát, az egyik leghíresebb török vitézt. A törökök bevádolták Thuryt Bécsben, a királyi udvarban, hogy békeidőben tiltott párviadalt tart és feldúlja a török területeket.

Azt állították, hogy palotai várkapitány-ságának idején összesen 600 személyes párviadala volt a törökkel a Dunántúl vidékein, s többnyire halálos kimenetelűek. A királyi udvar azonban kedvelte Thuryt, s ha már zsoldot nem mindig tudtak a végváraiknak fizetni, legalább a portyáikat elnézték. Így Thury György is csak amolyan „ejnye-bejnye” feddést kapott. Thury 1563-ban katonai érdemeiért I. Ferdinándtól kapta Berénd, Polány és Tevel falvakat.

1564-ben meghalt I. Ferdinánd és a trónon fia, Miksa követte (uralkodott: 1564–1576). A pozsonyi koronázási ünnepségen nemzetközi lovagi tornát rendeztek, amelyen a kopja- és kardviadalban cseh, olasz, német, francia, osztrák, sőt török és perzsa vitézek, de magyarok is, a leghíresebb bajnokok versenyeztek a világ minden tájáról az elsőségért. A tornán részt vett Thury György és egy másik híres magyar bajvívó, Gyulaffy László kapitány is. A magyarok sorra aratták győzelmeiket, míg végül már csak ketten maradtak. A döntőt ők vívták, s oly kardviadalnak volt tanúja az európai fényes vendégség, amelyen a vívás mes-

le őket. És itt sem győzött egyikük sem, mivel nem bírtak egymással, a torna döntelennel zárult és mind Thuryt, mind Gyulaffyt győztesnek hirdették ki.

fogadta a törököket, több mint egy héten keresztül sikeresen elhárította a rohamokat. Sőt a várból kitörve jelentős veszteségeket okozott az ostromlónak. Tudta azonban Thury, hogy sokáig nem tarthatja a várat, ezért segítséget kért Salm Eckhard győri kapitánytól. A felmentő sereg közeledésének hírére Arslán pasa abbahagyta az ostromot.

Thury György ezután lemondott a palotai várkapitányságról és a királyi hadakhoz csatlakozott. 1566–67-ben mezei kapitány az uralkodó zsoldján. 1566. június végén Salm generálissal együtt visszafoglalták a töröktől Veszprémet, Tatát, Vitánt, Gesztet.

Ezt követően rövid ideig a veszprémi vár megbízott főkapitánya. Majd csatlakozott a Győrnél gyülekező királyi sereghez. Thury György tehetetlenül vette tudomásul, hogy a had nem siet Szigetvár felmentésére, amelyet így a török szultán seregei elfoglaltak. Hősi halált halt Zrínyi Miklós várkapitány és Szigetvár szinte minden védője, de az ostrom utolsó napján meghalt a táborban Szulejmán szultán is, igaz, ő betegségben (míg Zrínyi hősi harcban).

1567-ben (esetleg 1568-ban) a király kinevezte Thury Györgyöt kanizsai főkapitánnyá. Ez a poszt Szigetvár eleste után kulcsfontosságú volt. Thury megbízatását és harcait segítették az ugyancsak végvári vitézként szolgáló testvérei: Thury Márton

Várpalota és Veszprém ostromának rézmetszetű látképe (Johann Sibmacher, 1593)

1566-ban, amikor Szulejmán szultán ismét hadjáratot vezetett Magyarországra, Arslán budai pasa Palota elfoglalására indult. 1566. június 6-án kezdődött az ostrom, de Thury György jól felkészülten

veszprémi, Thury Benedek palotai kapitányok és a Pápán hadnagyként vitézkedő Thury Farkas.

Thury György Kanizsán is mindent megtett az ország védelme érdekében. To-

vábbra is sűrűn becsapott török területekre és rengeteg borsot tört az orruk alá. A törökök „dunántúli oroszlánnak” nevezték, s mindenáron a legyőzésére törekedtek, a szultán is erre adott parancsot. S ha becsületesen, szemtől-szembe vállalt viadalban nem tudták Thuryt legyőzni, hát nemtelen cselhez folyamodtak. 1571. április 2-án kelepcébe csalták a nagy kapitányt. Amikor Thury Györgynek ezen a napon a portyázói jelentették, hogy a török a közeli Kapornok falut prédálja, a kapitány 100 jó huszárával ellenük indult. A török csapatot hamar szétszórták, a foglyokat kiszabadították, de a falu határában több ezres török had állt lesben és Thuryt a vitézeivel együtt bekerítették. Thury György igazi végvári vitézként esett el.

Thury György halála (Irinyi Sándor, 1868)

Mikor a katonái sorra elhullottak mellőle, mikor a lovát is leszúrták, ő gyalog folytatja az egyenlőtlen küzdelmet. Már sebesült volt, amikor megadásra szólították fel őt, de ő az ellenség gyűrűjében ledobta sisakját, hogy halálos sebet kapjon és a fogságot elkerülje. Állítólag három dárdaszúrás is érte, és számtalan kardvágás, mire lezuhant ... és mikor meghalt, hatalmas pallasát alig lehetett kicsavarni a kezéből. A törökök fejét vették és elvitték Konstantinápolyba a szultánnak. Úgy tudták a korabeli írások alapján, hogy száz vágást számoltak meg a fején, és selyemfonállal varrták össze a sebeket, hogy a szultán még valahogy megszemlélhesse a „dunántúli oroszlán” arcvonásait. De a török is tisztelte nagy ellenfelét, mert fegyverzetét végső tisztességgel elküldte Bécsbe, a királynak.

FŐSZEREPLŐK

Thury György élete a leírásban szerepel. Mellette mindenképpen kiemelendők a kortárs következő személyek: *I. Ferdinánd* (1503–1564) és *I. Miksa* (1527–1576) magyar királyok, *I. Szulejmán szultán*, *Dobó István*, *Zrínyi Miklós* és természetesen még sokan mások.

MEGJEGYZÉSEK, FELVETÉSEK, GONDOLATOK

A több mint 150 éves török hódoltság (1526–1699) alatt a magyar végvári katonaság számtalan hőstettet hajtott végre, védve a hazáját. Az eddigi történelemtanítás és történelemszemlélet úgy mutatta be ezt a kort, mintha egy önálló Magyar-

hajtottak végre, amellyel Magyarország érdekeit szolgálták (törökellenes harcok, gazdaság és kultúra fejlesztése, reformok bevezetése, 1867 és Kiegyezés utáni prosperitás). Végre valahára szakítani kellene azzal a berögzött nézettel, hogy a Habsburgok elnyomó hatalom voltak, hogy mindig harcolni kellett velük. A valóság: mint törvényesen megkoronázott magyar királyok, sokat tettek Magyarorszáért, de volt egy birodalmi érdek is előttük (ilyen volt számos más többnemzetiségű birodalom vagy állam).

Thury György személyét, hazaszeretetét – miként sok más kiemelkedő magyar történelmi személyét is – közelebb kellene hozni a ma emberéhez. Büszkének lenni rájuk. Elképzelhető lenne például, hogy a sok politikai és választási plakát mellett az évben egyszer, a május végi Hősök Napja előtt plakátokon jelenjenek meg a hőseink.

Összegzés

A terjeszkedő Török Birodalom elleni XVI. századi várháborúk kiemelkedő eseményei a magyar történelemnek: Eger várának megvédése és az egri hősök, egri nők; Szondi György, Losonczi István és Zrínyi Miklós várkapitányok áldozatvállalása örök példa a magyarság előtt. Dobó István, Bornemissza Gergely vagy Thury György és sok más végvári vitéz helytállása, hősiessége mindig velünk kell, hogy éljen. Emléküket ápolni szent kötelességünk!

Részlet Mittyák Ferenc: **Más szemmel 2** – 48+2 újabb magyar és világtörténelmi eseményről és személyről c. könyvből

SZÁZHALOM

Óvárosi Községi, Közéleti Folyóirat

Megjelenik havonta

Felelős kiadó:

Jován László, a Hírhalom Egyesület elnöke

Szerkeszti a szerkesztőbizottság.

Postacím: 2440 Százhalombatta,
Csenderics út 4. Tel.: 06-30-966-8079

www.szazhalom.hu

ISSN szám: 2559-9860

Nyomdai munkák:

Hírhalom Egyesület, Százhalombatta

Támogatók:

Százhalombatta Város Önkormányzata

ország küzdött volna a Török Birodalommal szemben. Pedig ez nem igaz, a valóságot elhallgatták és elhallgatják. A végvárak fenntartását, a katonaság alkalmazását (zsoldot kaptak, a kapitány főnemesek pedig birtokot, fizetős tisztségeket stb.) a Habsburg-házi magyar királyok végezték. Tehát a Habsburgok törvényesen megkoronázott magyar királyok voltak, akik országukat védték a magyar végvári zsoldos katonasággal. Tehát hamis az a kép, hogy a Habsburgok „ellenség” lettek volna. Ezt a valóságot ideje lenne tudatosítani és elfogadtatni a magyarsággal.

A Habsburg-házi magyar királyok személyét az őket megillető helyre kellene tenni a magyar történelemben. Nemcsak a török korban, hanem a közel 400 éves regnálásuk alatt is rengeteg olyan tettet

GALÉRIA

Százhalom

2024. ÁPRILIS

1 HÉTFŐ	Húsvét Hugó, Agád	8 HÉTFŐ	Dénes, Valér, Valter	15 HÉTFŐ	Anasztázia, Tas, Oktávia	22 HÉTFŐ	Csilla, Noémi, Kájusz	29 HÉTFŐ	Péter, Katalin, Roberta
2 KEDD	Áron, Ferenc	9 KEDD	Erhard, Ákos, Döme	16 KEDD	Csongor, Bernadett	23 KEDD	Béla, Adalbert	30 KEDD	Katalin, Kitti, Zsófia, Piusz
3 SZERDA	Buda, Richárd, Hóvirág, Indira	10 SZERDA	Zsolt, Ezékiel	17 SZERDA	Rudolf, Izidóra	24 SZERDA	György, Fidél, Debóra	1 SZERDA	Munka ünn. Fülöp, Jakab, Zsakin, József
4 CSÜTÖRTÖK	Izidor	11 CSÜTÖRTÖK	Szaniszló, Glória, Leó	18 CSÜTÖRTÖK	Andrea, Ilma, Apolló, Aladár	25 CSÜTÖRTÖK	Márk, Ányos	2 CSÜTÖRTÖK	Zsigmond, Atanáz, Zoé
5 PÉNTEK	Vince, Iréni, Teodóra	12 PÉNTEK	Gyula, Baldvin, Sába	19 PÉNTEK	Emma, Malvin, Zseraldina	26 PÉNTEK	Ervin, Klétusz	3 PÉNTEK	Tímea, Irma, Jakab, Fülöp
6 SZOMBAT	Vilmos, Bíborka, Celesztin	13 SZOMBAT	Ida, Márton, Hermína	20 SZOMBAT	Tivadar, Tihamér, Töhötöm	27 SZOMBAT	Zita, Mariann, Anasztáz	4 SZOMBAT	Mónika, Flórián
7 VASÁRNAP	Herman, János	14 VASÁRNAP	Tibor	21 VASÁRNAP	Konrád, Zelmira, Anzelm	28 VASÁRNAP	Valéria, Péter	5 VASÁRNAP	Györgyi, Iréni

Fotó: Pap Miklós

